2022 SPRAWOZDANIE KOŃCOWE

Regionalny Plan Działań na Rzecz Uchodźców z Ukrainy

marzec – grudzień 2022 r.

SPIS TREŚCI

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE 3
ROZDZIAŁ REGIONALNY 4
BUŁGARIA 11
CZECHY 15
WĘGRY ..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
MOŁDAWIA 25
POLSKA 30
RUMUNIA ..... **ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.**
SŁOWACJA 39

Międzyagencyjne wymogi finansowe dotyczące działań realizowanych na Białorusi zostały uwzględnione w rozdziale "Inne kraje" w RRP 2022

NAJWAŻNIEJSZE INFORMACJE

Poniższe najważniejsze osiągnięcia i priorytety na przyszłość zostały zaczerpnięte z dokumentu i odzwierciedlają całość rozdziałów tematycznych i krajowych.

Główne osiągnięcia

Reakcja całego społeczeństwa

Reakcja krajów przyjmujących uchodźców była niezwykła i charakteryzowała się zgodnymi, skoordynowanymi działaniami na poziomie regionalnym, silnym przywództwem krajowym, ogromną solidarnością ze strony społeczności przyjmujących, a także wyjątkowym, niesłabnącym zaangażowaniem lokalnych władz i społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności lokalnych organizacji pozarządowych, organizacji kierowanych przez uchodźców i organizacji społecznych. Program RRP został opracowany i wdrożony przy udziale i wsparciu tego silnego ekosystemu podmiotów i pomocy.

Programy pomocy pieniężnej

Zakrojone na szeroką skalę programy pomocy pieniężnej miały kluczowe znaczenie dla niezwłocznego zaspokojenia podstawowych potrzeb uchodźców w pierwszej fazie pomocy. W ciągu roku partnerzy w ramach RRP dotarli z pomocą pieniężną do 885 000 osób.

PSEA i MHPSS

Szybkie zaangażowanie ekspertów PSEA i MHPSS, a następnie wprowadzenie i ustanowienie mechanizmów koordynacji dla priorytetów przekrojowych pomogło zapewnić ich centralne miejsce w działaniach pomocowych.

Do końca roku aktywowano sieci PSEA i opracowano Krajowe Plany Działania PSEA w pięciu krajach poprzez połączenie 170 partnerów. Poprzez działania środowiskowe udało się dotrzeć do ponad 46 000 uchodźców, a ponad 3300 pracowników pierwszego kontaktu przeszkolono w zakresie PSEA.

Poprzez koordynację, rzecznictwo i bezpośrednie świadczenia zapewniane przez rządy i podmioty MHPSS ukraińskim uchodźcom w całym regionie udzielono ponad 327 000 porad i konsultacji klinicznych w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego.

Priorytety na przyszłość

Edukacja

Pomimo znacznych wysiłków państw i sektora pomocy humanitarnej na rzecz zapewnienia wsparcia włączanie dzieci uchodźców z Ukrainy do systemów edukacyjnych państw przyjmujących pozostaje na stosunkowo niskim poziomie, przez co setki tysięcy ukraińskich dzieci pozostaje bez formalnej edukacji już drugi rok z rzędu. Wyzwania związane z niskim wskaźnikiem zapisów dotyczą problemów wynikających z wielkości szkół, wątpliwości rodziców co do zapisania dzieci do szkoły, a także barier administracyjnych, praktycznych i finansowych w dostępie do edukacji. Rozwiązanie tych problemów stanowi priorytet dla partnerów w ramach RRP w przyszłości.

Zatrudnienie

Z danych wynika, że chociaż znaczna liczba uchodźców już uzyskała zatrudnienie, są to głównie zajęcia wymagające niskich kwalifikacji. Niedopasowanie umiejętności stanowi główne wyzwanie, związane również ze znajomością języka i trudnościami w uznawaniu umiejętności. Niewystarczające rozwiązania w zakresie opieki nad dziećmi mają wpływ zarówno na znalezienie pracy, jak i utrzymanie zatrudnienia. W celu zapewnienia godnej pracy oraz w związku z tym, że uchodźcy z Ukrainy coraz częściej poszukują stabilnego zatrudnienia partnerzy w ramach RRP zaczęli promować inwestycje w usługi wsparcia, jak również szkolenia językowe, podnoszenie kwalifikacji i uznawanie kwalifikacji.

Zaangażowanie na poziomie lokalnym

Przy przejściu od działań w sytuacji kryzysowej do planowania długoterminowego potrzebne jest większe wsparcie i dostęp do finansowania na poziomie lokalnym, gdzie świadczenia niezbędne do długoterminowej integracji, takie jak opieka nad dziećmi, stałe zakwaterowanie, aktywna integracja na rynku pracy, szkolenia językowe i wsparcie integracji społeczności wymagają rozszerzenia.

ROZDZIAŁ REGIONALNY

Przegląd sytuacji

Pełnoskalowa inwazja Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w lutym 2022 roku stanowiła dramatyczną eskalację ośmioletniego konfliktu, w dużej mierze ograniczonego do wschodniej części kraju, i wywołała ogromny kryzys humanitarny. Miliony ludzi zostały zmuszone do ucieczki z Ukrainy do sąsiednich krajów przyjmujących na skalę, jakiej nie widziano w Europie od dziesięcioleci. Do końca 2022 r. około 7,9 mln uchodźców uciekło z Ukrainy i szukało ochrony w całej Europie. Reakcja krajów przyjmujących uchodźców była niezwykła, charakteryzowała się skoordynowanymi działaniami na poziomie regionalnym, silnym przywództwem krajowym, ogromną solidarnością ze strony społeczności przyjmujących, a także wyjątkowym, niesłabnącym zaangażowaniem lokalnych władz i społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności lokalnych organizacji pozarządowych, organizacji kierowanych przez uchodźców i organizacji społecznych.

Jednocześnie partnerzy w zakresie pomocy humanitarnej, pod ogólnym przywództwem rządów państw przyjmujących, wspierali i uzupełniali działania krajowe poprzez skoordynowane i sprzyjające włączeniu społecznemu reakcje. Wiele z tych działań zostało ujętych w pierwotnym Regionalnym Planie Działań na Rzecz Uchodźców wdrożonym na początku marca 2022 r., zmienionym 25 kwietnia 2022 r. i zmodyfikowanym w październiku 2022 r. w celu uwzględnienia potrzeb związanych z okresem zimowym i innych priorytetów, które pojawiły się w krajach objętych RRP. Niniejszy raport z końca roku 2022 przedstawia osiągnięcia i wyzwania związane z reagowaniem na kryzys uchodźczy zarówno na poziomie regionalnym, jak i w krajach objętych RRP.

Ochrona prawna

Zastosowanie po raz pierwszy w historii UE w dniu 4 marca 2022 r. dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony (TPD) umożliwiło szybkie określenie statusu prawnego wielu uchodźców z Ukrainy w państwach członkowskich UE. W wyniku tej decyzji uchodźcy mogli bezzwłocznie uzyskać dostęp do ochrony prawnej i pomocy oraz korzystać ze swobody przemieszczania się w większości krajów przyjmujących. Do końca 2022 r. ponad 4 mln uchodźców z Ukrainy uzyskało dostęp do ochrony tymczasowej lub podobnego statusu ochronnego.

We wszystkich krajach objętych RRP uchodźcy spotkali się z niesłabnącą solidarnością: członkowie społeczności przyjmujących zgłaszali się jako wolontariusze, otwierali swoje domy dla rodzin uchodźców, przekazywali żywność, ubrania i inne przedmioty. Wielu uchodźcom udało się znaleźć pracę, zapisać dzieci do szkół, uzyskać dostęp do opieki zdrowotnej i wsparcia psychospołecznego, a nawet zapisać się do systemów ochrony socjalnej. Jednocześnie pojawiły się istotne wyzwania w zakresie ochrony: m.in. rozdzielenie rodzin, niewystarczające rozwiązania w zakresie opieki dla dzieci bez opieki lub oddzielonych od rodziny, a ryzyko przemocy ze względu na płeć (GBV) i handlu ludźmi oraz ryzyko wykorzystywania seksualnego i niegodziwego traktowania, nadal budzą obawy. Mimo że niektórzy uchodźcy zostali włączeni w struktury społeczności, inni stali się bardziej narażeni na niebezpieczeństwo, ponieważ wykorzystali swoje oszczędności i nie są w stanie pracować z powodu bariery językowej, niedopasowania umiejętności lub braku opieki nad dziećmi.

Partnerzy w ramach RRP starali się wspierać działania rządu i społeczeństwa obywatelskiego oraz eliminować braki w zakresie ochrony poprzez tworzenie map świadczeń, identyfikację osób i grup narażonych na zagrożenia oraz zapewnianie odpowiednich skierowań. Struktury koordynacyjne zostały utworzone w ramach działań w zależności od potrzeb każdego kraju przyjmującego, ale zazwyczaj obejmowały grupę roboczą ds. ochrony prawnej, grupę roboczą ds. ochrony dzieci, a w niektórych krajach grupę roboczą ds. GBV. Kwestie związane z ochroną prawną zostały usprawnione w ramach przekrojowych grup zadaniowych i grup roboczych, w tym w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (MHPSS) i przeciwdziałania handlowi ludźmi. Podmioty odpowiedzialne za ochronę prawną oceniły ryzyko, opracowały środki łagodzące i uwzględniły kluczowe kwestie związane z ochroną prawna we wszystkich działaniach.

Lokalne, kierowane przez uchodźców i kobiety organizacje pozarządowe odgrywają kluczową rolę w reakcji na kryzys od samego początku, zwracając uwagę na szczególne potrzeby ludności uchodźczej i znajdując skuteczne rozwiązania w każdym kontekście lokalnym. Partnerzy w ramach RRP starają się zapewnić rzetelność wobec ludności dotkniętej kryzysem poprzez zaangażowanie uchodźców w konceptualizację, projektowanie, wdrażanie i ocenę programów ochrony prawnej. W przyszłości działania w zakresie ochrony prawnej będą w coraz większym stopniu koncentrować się na dotarciu do miejskich populacji uchodźców, włączeniu uchodźców do społeczności przyjmujących, wzmocnieniu mechanizmów ochrony opartych na społeczności lokalnej oraz wspieraniu spójności społecznej. Pomoże to zapewnić rządom dobrą pozycję do kontynuowania działań w perspektywie średnioterminowej, a także utrzymać centralną rolę uchodźców w wyrażaniu ich potrzeb i określaniu najlepszych sposobów ich zaspokojenia.

Edukacja

Inwazja Federacji Rosyjskiej poważnie zakłóciła kształcenie setek tysięcy dzieci i młodzieży na Ukrainie. Według niektórych szacunków nawet połowa z 7,5 miliona dzieci zamieszkujących przed wojną Ukrainę została przesiedlona, a około 2 miliony żyją jako uchodźcy poza granicami kraju.[1] Od początku kryzysu w wielu krajach przyjmujących uchodźców powołano grupy robocze ds. koordynacji sektora edukacji, których zadaniem było koordynowanie działań wielu organizacji oferujących pomoc w edukacji dzieci uchodźczych z Ukrainy.

W pierwszych miesiącach sytuacji kryzysowej, pod koniec roku szkolnego 2021–2022 i przez całą przerwę wakacyjną w 2022 r., wiele z tych działań skupiło się na zaspokojeniu bezpośrednich potrzeb edukacyjnych, takich jak zajęcia językowe, nadrabianie zaległości, zapewnienie przyborów szkolnych, bezpiecznych miejsc do nauki i inne.

Wraz z rozpoczęciem nowego roku szkolnego we wrześniu 2022 r. wysiłki w zakresie edukacji uchodźców w dużej mierze przesunęły się raczej w kierunku średnio- i długoterminowych działań edukacyjnych, takich jak wspieranie rodziców w zapisywaniu dzieci do systemów edukacyjnych krajów przyjmujących oraz środki przejściowe mające na celu ograniczenie czasu bez nauki, takie jak kontynuacja lekcji online i zapewnienie różnych rodzajów edukacji nieformalnej. Niektóre kraje przyjmujące zniosły również bariery administracyjne i inne w edukacji dzieci uchodźczych z Ukrainy.

Pomimo znacznych wysiłków krajów i sektora pomocy humanitarnej w celu zapewnienia wsparcia, zapisy dzieci uchodźców z Ukrainy do systemów edukacyjnych państw przyjmujących pozostają na stosunkowo niskim poziomie. Wskaźniki skolaryzacji oparte na dostępnych danych zazwyczaj wahają się od 40 do 50%, przy czym niektóre kraje radzą sobie znacznie lepiej, a niektóre gorzej, co sprawia, że setki tysięcy ukraińskich dzieci już drugi rok z rzędu nie ma dostępu do formalnej edukacji. Kraje o niskim wskaźniku skolaryzacji zazwyczaj borykają się z wyzwaniami związanymi z problemami z wielkością szkół, wątpliwościami rodziców co do zapisów oraz administracyjnymi, praktycznymi i finansowymi barierami w dostępie do edukacji. Wyzwaniom tym trzeba będzie stale stawiać czoła, aby większa liczba dzieci uchodźczych z Ukrainy, które nie uczęszczają do szkoły, mogła rozpocząć naukę, co pozwoli złagodzić krótkoterminowe i długoterminowe zagrożenia w zakresie ochrony związane z edukacją, w tym pogorszenie wyników w nauce, zagrożenia związane z przebywaniem poza ochronnym środowiskiem szkoły, brak interakcji społecznych oraz zmniejszone perspektywy akademickie i zawodowe.

Zdrowie i żywienie

Państwa przyjmujące uchodźców z Ukrainy szybko zmieniły swoje przepisy dotyczące zdrowia, aby umożliwić dostęp do krajowych świadczeń zdrowotnych. W pierwszych tygodniach pomocy we współpracy z ministerstwami zdrowia ustanowiono grupy robocze ds. sektora zdrowia w kilku krajach przyjmujących uchodźców, aby umożliwić skuteczną koordynację partnerów z sektora opieki zdrowotnej. Partnerzy w ramach RRP wspierali włączanie uchodźców do krajowych systemów opieki zdrowotnej poprzez dostarczanie leków, materiałów, szczepionek i sprzętu oraz działali na rzecz dostępu uchodźców do pełnego zakresu usług zdrowotnych, w tym leczenia chorób przewlekłych i sprzętu medycznego. Kolejnym obszarem zainteresowania była komunikacja w zakresie ryzyka i zmiany zachowań społecznych, ze szczególnym naciskiem na uzupełnienie braków informacyjnych dotyczących dostępności usług, zwiększenie liczby szczepień oraz poprawienie praktyk karmienia niemowląt i małych dzieci.

Partnerzy w ramach RRP zapewnili krajom wsparcie techniczne, wskazówki i narzędzia, monitorowali dostęp uchodźców do opieki zdrowotnej oraz kwestie zdrowotne związane z ochroną, a także wspierali integrację pracowników służby zdrowia zajmujących się uchodźcami z personelem medycznym krajów przyjmujących. Partnerzy skupili się na podejściu wielosektorowym, aby zaspokoić potrzeby w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, procedur postępowania w przypadku GBV, zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego oraz aby zapobiec wybuchowi epidemii chorób zakaźnych.

WHO, UNHCR, UNFPA, IOM, UNICEF oraz Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób utworzyły jednostkę Refugee Health Extension (RHE) i współpracowały w różnych obszarach technicznych, aby wspierać ministerstwa zdrowia i partnerów w zakresie doradztwa technicznego, wzmacniania potencjału, i promować spójne regionalne podejście do oceny i monitorowania potrzeb zdrowotnych uchodźców oraz dzielić się najlepszymi praktykami i doświadczeniami w zakresie planowania awaryjnego.

[1] UNESCO, https://www.unesco.org/en/articles/mapping-host-countries-education-responses-influx-ukrainian-students.

W ocenie wykazano, że większość uchodźców może uzyskać dostęp do świadczeń zdrowotnych, ale zwrócono również uwagę na kilka konkretnych barier utrudniających skuteczny dostęp. Są to w szczególności bariera językowa, konieczność opłaty za leczenie nieobjęte przepisami TPD oraz trudności w dostępie do informacji o świadczeniach zdrowotnych, co będzie wymagać stałego wsparcia ze strony ministerstw zdrowia i partnerów.

Środki utrzymania i integracja społeczno-gospodarcza

Pomimo sprzyjających ram prawnych skuteczny dostęp do systemów i świadczeń był czasami utrudniony przez liczne bariery, w tym między innymi język, przeciążone systemy krajowe oraz brak ukierunkowanych świadczeń, odpowiednich kanałów informacyjnych i świadomości zainteresowanych stron. Aby lepiej zrozumieć braki, bariery i potencjał integracji społecznej, partnerzy w ramach RRP przeprowadzili szereg ocen w celu zapewnienia podstawy dowodowej dla rozszerzenia wysiłków rządowych w celu systematycznego gromadzenia i analizowania danych społeczno-gospodarczych dotyczących populacji uchodźców oraz rozwiązania problemu niedoboru danych dotyczących profili społeczno-gospodarczych i luk w zakresie włączenia społecznego.

Mechanizmy koordynacji zostały ustanowione na poziomie lokalnym, krajowym i regionalnym, aby powiązać, zaangażować i połączyć interesariuszy, w tym rządy, sektor prywatny, organizacje pozarządowe, uchodźców, podmioty działające na rzecz rozwoju i środowisko akademickie. W celu ułatwienia wspólnego rozumienia integracji Regionalna Grupa Robocza ds. Integracji Społeczno-Gospodarcza zebrała praktyczne wskazówki i dostępne narzędzia dotyczące kluczowych aspektów integracji społeczno-gospodarczej.

Z danych wynika, że chociaż znaczna liczba uchodźców już uzyskała zatrudnienie, są to głównie zajęcia wymagające niskich kwalifikacji. Niedopasowanie umiejętności stanowi główne wyzwanie, związane również ze znajomością języka i trudnościami w uznawaniu umiejętności. Niewystarczające rozwiązania w zakresie opieki nad dziećmi mają wpływ zarówno na znalezienie pracy, jak i utrzymanie zatrudnienia. W celu wspierania godnej pracy oraz w związku z tym, że uchodźcy z Ukrainy coraz częściej szukają stabilnego zatrudnienia, partnerzy w ramach RRP zaczęli promować inwestycje w usługi wsparcia, jak również szkolenia językowe, podnoszenie kwalifikacji i uznawanie kwalifikacji.

W miarę jak początkowa faza pomocy w sytuacji kryzysowej ustępowała miejsca scenariuszom planowania długoterminowego, partnerzy w ramach RRP promowali zwiększone wsparcie i dostęp do finansowania na poziomie lokalnym, gdzie należy zwiększyć zakres świadczeń niezbędnych do długoterminowej integracji, takich jak opieka nad dziećmi, stałe zakwaterowanie, aktywna integracja na rynku pracy, szkolenia językowe i wsparcie w zakresie integracji społeczności.

Aby ułatwić dostęp do ochrony socjalnej, partnerzy w ramach RRP stopniowo dostosowali swoje działania oparte na środkach pieniężnych do rządowych programów ochrony socjalnej i uzupełnili je, koordynując je za pośrednictwem krajowych grup roboczych ds. środków pieniężnych, we współpracy z właściwymi ministerstwami ds. ochrony socjalnej. Uchodźcy z Ukrainy otrzymywali coraz większe wsparcie w postaci informacji i doradztwa w celu dołączenia do krajowych programów ochrony socjalnej. Ponadto wybranym rządom udzielono wsparcia technicznego w celu przyspieszenia dołączania i pracy nad interoperacyjnymi systemami danych, aby zapewnić maksymalne uzupełnianie się pomocy pieniężnej i społecznej. W Mołdawii, gdzie system ochrony socjalnej wymaga dalszego wzmocnienia i gdzie uchodźcy z Ukrainy nie mogli uzyskać dostępu do ochrony socjalnej w ramach systemu nadzwyczajnego, skupiono się na budowaniu potencjału Ministerstwa Pracy i Ochrony Socjalnej, wspieranego przez CWG, w celu zapewnienia interoperacyjności pomiędzy systemami zarządzania informacjami na potrzeby ukierunkowania działań.

Podstawowe potrzeby

Ze względu na masowe wysiedlenia wiele międzynarodowych i krajowych podmiotów działających w obszarze wsparcia finansowego opracowało i uruchomiło programy pieniężne. Aby zapewnić spójne i zharmonizowane podejście wśród partnerów zajmujących się wsparciem finansowym, w krajach przyjmujących uchodźców utworzono grupy robocze ds. środków pieniężnych, którym wspólnie przewodniczyli partnerzy rządowi lub lokalni. Zapewniły one harmonizację wartości transferów pieniężnych, przyjęcie wspólnych mechanizmów odliczania i innych kluczowych aspektów oceny środków pieniężnych, dostarczania i monitorowania po zakończeniu dystrybucji środków. W 2022 r. partnerom w ramach RRP udało się dotrzeć z pomocą pieniężną do około 885 000 osób we wszystkich objętych krajach.

Aby zmierzyć wpływ pomocy pieniężnej na zaspokojenie podstawowych potrzeb, w kilku krajach objętych RRP przeprowadzono standardowe badania monitorujące po zakończeniu dystrybucji środków. Znaczna większość respondentów stwierdziła, że ma dostęp do najważniejszych usług i artykułów, których potrzebuje, na rynkach lokalnych (97 procent). Główną bezpośrednią podstawową potrzebą, na którą uchodźcy zgłaszali wydawanie pieniędzy, jest żywność (87 procent). Inne najważniejsze kategorie wydatków to zdrowie, odzież, zdrowie i czynsz. 88 procent uchodźców zauważyło, że pomoc pieniężna pozwoliła im pokryć co najmniej połowę podstawowych potrzeb. Większość respondentów uznała, że pomoc w znacznym lub umiarkowanym stopniu przyczyniła się do poprawy ich warunków życia (63 procent), zmniejszenia poczucia stresu (86 procent) oraz zmniejszenia obciążenia finansowego (88 procent).

Partnerzy opracowali i wdrożyli również strategie gotowości i zimowego zabezpieczenia w krajach sąsiednich. Działania te obejmowały pozyskanie i dostarczenie pomocy nieżywnościowej, środków pieniężnych przeznaczonych na zimę, naprawę i izolację mieszkań, ulepszenie i rozbudowę ośrodków zbiorowego zakwaterowania oraz rzecznictwo i koordynację działań z władzami.

World Vision był w stanie dostarczyć bezpośrednią pomoc od pierwszych dni wojny poprzez wspieranie rodzin uchodźczych i przemieszczonych dzieci w zakresie podstawowych potrzeb - żywności i artykułów nieżywnościowych, pomocy pieniężnej oraz wsparcia psychospołecznego.

World Vision działa w Rumunii od ponad 30 lat i obecnie wspiera uchodźców z Ukrainy, a także społeczności i instytucje przyjmujące wraz z 9 partnerami w 15 gminach.

Fot.: World Vision/Jon Warren

Zdrowie psychiczne i wsparcie psychospołeczne

Zdrowie psychiczne i wsparcie psychospołeczne (MHPSS) stało się priorytetem już na wczesnym etapie pomocy i zostało szybko i skutecznie włączone do wielu sektorów, w tym zdrowia, ochrony prawnej, źródeł utrzymania i edukacji. Kluczowe znaczenie miało szybkie zaangażowanie specjalistów technicznych, a następnie wprowadzenie i ustanowienie mechanizmów koordynacji MHPSS w regionie.
W marcu w Polsce, na Węgrzech, w Rumunii, Mołdawii, Czechach i na Słowacji powołano Techniczne Grupy Robocze (TWG) ds. MHPSS we współpracy z krajowymi i międzynarodowymi podmiotami, w tym z jednostkami rządowymi. Do kwietnia te grupy koordynacyjne ukończyły mapowanie świadczeń, stworzyły kompleksowe listy kontaktowe podmiotów MHPSS, a także opracowały i przetłumaczyły materiały informacyjne, edukacyjne i komunikacyjne, które zostały udostępnione w całym regionie. Następnie utworzono TWG ds. MHPSS w Czechach i Bułgarii.
Centralnym elementem misji grup roboczych było wsparcie istniejących wysiłków koordynacyjnych w każdym kraju, w tym wspieranie zasobów w ramach systemów krajowych, takich jak krajowe plany działania w zakresie zdrowia lub zdrowia psychicznego. Poprzez koordynację, rzecznictwo i bezpośrednie świadczenia zapewniane przez rządy i członków TWG ukraińskim uchodźcom w całym regionie udzielono ponad 327 000 klinicznych porad dotyczących zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego. Dodatkowo dzięki partnerom w ramach RRP zajmującym się ochroną prawną, zdrowiem, GBV, ochroną dzieci, źródłami utrzymania i edukacją, setki tysięcy osób otrzymało świadczenia w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego na poziomie społeczności lokalnych. Świadczenia te obejmowały takie działania, jak zapewnienie pierwszej pomocy psychologicznej w Niebieskich Punktach (Blue Dots), grupy rodzicielskie dla opiekunów, nieformalne grupy wsparcia dla starszych dorosłych, rekreacyjne i artystyczne grupy wsparcia psychospołecznego dla dzieci oraz inne oparte na społeczności wsparcie indywidualne i grupowe.
Na podstawie bezpośredniej pracy partnerów oraz ustaleń wielosektorowej oceny potrzeb określono również wspólne wyzwania, z którymi boryka się region, a którym nadal należy sprostać. Są to m.in. brak informacji i dostępu do świadczeń specjalistycznych i środowiskowych, zwłaszcza w obszarach wiejskich i dla osób przemieszczających się. Istnieje również potrzeba większej liczby specjalistów dziecięcych oraz programów mających na celu rozwój i poprawę wsparcia, szczególnie dla nastolatków. Ponadto potrzeba więcej ukraińskojęzycznych specjalistów i przeszkolonych niespecjalistów, zarówno w celu zwiększenia zasięgu, jak i uwzględnienia barier kulturowych i stygmatyzacji związanej z poszukiwaniem i otrzymywaniem pomocy w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego.

Ochrona przed wykorzystywaniem seksualnym i niegodziwym traktowaniem

Zabezpieczenie oraz ochrona przed wykorzystywaniem seksualnym i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych stanowiły priorytet od początku sytuacji kryzysowej, ze względu na dużą liczbę kobiet i dzieci uciekających z Ukrainy, szeroki zakres podmiotów zajmujących się pomocą humanitarną i innych podmiotów zaangażowanych w działania oraz inne czynniki ryzyka.

Specjaliści PSEA zostali zaangażowani w pierwszych pięciu krajach objętych RRP na początku sytuacji kryzysowej i mieli za zadanie utworzenie sieci PSEA, szkolenie i budowanie potencjału, podnoszenie świadomości, ocenę ryzyka i koordynację oceny potencjału partnerów. Pracowników tych zastąpili później specjalni koordynatorzy PSEA, zatrudnieni przez UNHCR w celu zapewnienia stałego potencjału technicznego PSEA w terenie.

Do końca 2022 r. Sieci PSEA działały na Węgrzech, w Mołdawii, Polsce, Rumunii i na Słowacji, skupiając ponad 170 członków agencji ONZ, międzynarodowych, krajowych i lokalnych organizacji pozarządowych, organizacji społecznych, organizacji kierowanych przez kobiety i uchodźców, a także, w niektórych krajach, podmiotów rządowych. Sieci te prowadziły i nadzorowały wspólne wysiłki w zakresie PSEA, zgodnie z Krajowymi Planami Działania w zakresie PSEA opracowanymi w pięciu krajach. Wszystkie Sieci są współprowadzone przez UNHCR i krajowe lub międzynarodowe organizacje pozarządowe, a wspiera je Regionalna Sieć Ochrony i PSEA.

Osiągnięcia w 2022 r. obejmowały przeszkolenie ponad 3300 pracowników pierwszego kontaktu w zakresie PSEA, w tym lokalnych organizacji pozarządowych, urzędników państwowych, straży granicznej, policji i wolontariuszy. Specjalistyczne szkolenia dotyczące postępowań wyjaśniających w sprawie SEA dla partnerów z organizacji pozarządowych zostały również zorganizowane przez UNHCR w listopadzie 2022 r. i objęły ponad 70 pracowników UNHCR i partnerów z sześciu krajów.

Ponad 14 600 uchodźców objęto działaniami uświadamiającymi PSEA, w tym w ramach projektu ICVA-UNHCR Community Outreach z organizacją prowadzoną przez uchodźców „Sme Spolu" („Jesteśmy razem") na Słowacji. Ponadto we wszystkich krajach sąsiadujących przeprowadzono dyskusje w grupach fokusowych w celu określenia najważniejszych zagrożeń i zaleceń z perspektywy społeczności, w tym preferowanych kanałów komunikacji i barier w zgłaszaniu incydentów. Przeprowadzono łącznie 17 ocen ryzyka w celu poinformowania o planach działania PSEA i wysiłkach na rzecz łagodzenia ryzyka.

W celu zapewnienia pomocy zgodnej z podejściem skoncentrowanym na pokrzywdzonych przeprowadzono mapowanie świadczeń i ustanowiono ścieżki kierowania po pomoc ofiarom. Działania te prowadzono we współpracy z grupami roboczymi ds. GBV lub podmiotami na szczeblu krajowym, opierając się na istniejącym potencjale organizacji pozarządowych, organizacji kobiecych i krajowych świadczeniodawców oraz wzmacniając go.

Płeć

Regionalna grupa zadaniowa ds. płci (RGTF) została utworzona w marcu 2022 r. pod patronatem Regionalnego Forum Koordynacji ds. Uchodźców, aby zapewnić odpowiednie uwzględnienie i integrację równości płci oraz upodmiotowienie kobiet i dziewcząt w ramach działań na rzecz uchodźców.

Jednym z głównych osiągnięć RGTF było opracowanie międzyagencyjnej Regionalnej Analizy dotyczącej Płci, opublikowanej w październiku 2022 roku. W raporcie zidentyfikowano związane z płcią trendy, luki i konkretne wyzwania, przed jakimi stoją kobiety i mężczyźni należący do różnych grup społeczno-ekonomicznych i etnicznych na terenie Ukrainy i krajów sąsiednich, w tym Węgier, Mołdawii, Polski, Rumunii i Słowacji.

Raport dostarczył praktycznych zaleceń dla decydentów w zakresie pomocy humanitarnej, państw, decydentów i darczyńców w odniesieniu do udziału i przywództwa organizacji kierowanych przez kobiety, organizacji praw kobiet, kobiet i grup marginalizowanych; zapobiegania, ograniczania i reagowania na przemoc ze względu na płeć; dostępu i dostępności oraz korzystania ze zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw w tym zakresie; a także intersekcjonalności czynników związanych z płcią i różnorodnością.

WYNIKI DZIAŁAŃ W SKALI REGIONU NA KONIEC ROKU (marzec–grudzień 2022 r.)

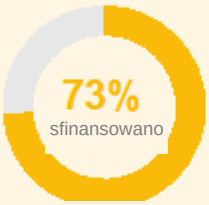
W ramach międzyagencyjnego Regionalnego Planu Działania na rzecz Uchodźców (RRP) do działań w 2022 r. włączyły się 142 organizacje partnerskie, które zapewniały usługi w zakresie ochrony oraz wielosektorowej pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, obywateli państw trzecich szukających schronienia oraz innych osób w potrzebie. Regionalny Plan Działań na rzecz Uchodźców stanowi uzupełnienie działań podejmowanych przez rząd i opiera się na wspólnych działaniach prowadzonych przez grupy wolontariuszy oraz inne lokalne podmioty. Liczba partnerów w ramach RRP nie obejmuje absolutnie wszystkich podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe.

Liczby przedstawione poniżej dotyczą wyników działań partnerów w ramach RRP w kontekście regionalnych wskaźników dotyczących Planu.

1.76M
liczba osób, którym udzielono pomocy

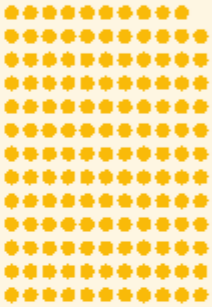

$1.79B
środki wnioskowane

środki otrzymane
$1.31B

142
Liczba partnerów w ramach RRP

Obszar		Liczba osób, którym udzielono pomocy	% osób, którym udzielono pomocy	Docelowa liczba osób
Ochrona prawna	Osoby fizyczne, którym udzielono wsparcia w zakresie dostępu do ochrony prawnej	1.17M	69%	1.69M
	Dzieci objęte usługami w zakresie ochrony prawnej dzieci	358.9k	100%	337.0k
	Uczestnicy przeszkoleni w zakresie ochrony prawnej dzieci oraz praw dziecka	8.3k	100%	6.0k
	Osoby fizyczne, którym przekazano informacje na temat dostępnych usług związanych z przemocą motywowaną płcią	178.1k	44%	404.5k
	Uczestnicy przeszkoleni z zapobiegania przemocy motywowanej płcią, reagowania na nią i łagodzenia ryzyka	5.9k	48%	12.4k
Podstawowe potrzeby	Osoby fizyczne, które otrzymały pomoc niepieniężną w zakresie podstawowych potrzeb	1.01M	100%	834.3k
Środki pieniężne	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie pieniężne	884.9k	72%	1.23M
Bezpieczeństwo żywnościowe	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie żywnościowe	539.0k	100%	319.1k
Ochrona zdrowia	Zapewnione konsultacje w zakresie MHPSS	327.1k	94%	346.3k
Edukacja	Dzieci korzystające z krajowego systemu edukacyjnego	325.5k	39%	845.0k

BUŁGARIA

Przegląd sytuacji

Do końca roku ponad 977 000 uchodźców przekroczyło granicę Bułgarii, z czego około 149 000 wystąpiło o ochronę tymczasową i ją otrzymało. Pod koniec 2022 roku około 50 200 uchodźców z Ukrainy pozostało w Bułgarii i zamieszkiwało głównie w strefie przybrzeżnej, jak również w większych miastach, takich jak Sofia i Płowdiw. Wśród uchodźców zarejestrowanych do ochrony tymczasowej 68 procent stanowiły kobiety i dziewczęta, natomiast osoby starsze stanowiły około 12 procent populacji.

W marcu 2022 r. rząd Bułgarii wdrożył krajową politykę zakwaterowania, która zapewniała zakwaterowanie uchodźcom z Ukrainy w obiektach państwowych, a także w hotelach na wybrzeżu Morza Czarnego. Ten program zakwaterowania był kilkakrotnie przedłużany w ciągu 2022 roku i obecnie trwa do 24 marca 2023 roku. Rząd pracuje nad nowym programem pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, a partnerzy w ramach RRP zaoferowali rządowi wsparcie w planowaniu kolejnej fazy.

Od czerwca 2022 r. w Bułgarii funkcjonuje rząd tymczasowy utworzony po głosowaniu w sprawie wotum nieufności wobec poprzedniej władzy. Powstanie nowego rządu nie jest jeszcze przesądzone - wybory parlamentarne mają się odbyć w kwietniu 2023 roku, gdyby wcześniej wyczerpano wszystkie próby utworzenia rządu.

Najważniejsze informacje i osiągnięcia

W ciągu 2022 roku partnerzy w Bułgarii we współpracy z władzami lokalnymi wspólnie otworzyli sześć Niebieskich Punktów, w których uchodźcy otrzymali wsparcie w postaci podstawowych świadczeń i skierowań, w tym bezpiecznych przestrzeni dla dzieci i rodzin, ochrony i pomocy prawnej, informacji o dostępnych świadczeniach oraz zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego. Ośrodki Blue Dot oferowały również usługi informacyjne dla kobiet, w tym dotyczące przemocy ze względu na płeć. Aby jeszcze bardziej ograniczyć ryzyko związane z handlem ludźmi, wykorzystywaniem seksualnym i niegodziwym traktowaniem, partnerzy we współpracy z Krajową Komisją ds. Zwalczania Handlu Ludźmi przeprowadzili serię sesji szkoleniowych dla lokalnych komisji, odpowiednich władz krajowych i lokalnych, społeczeństwa obywatelskiego i wolontariuszy.

Oprócz szkoleń, działania w zakresie budowania potencjału dla organów krajowych obejmowały zapewnienie wsparcia technicznego i wiedzy specjalistycznej w celu zapewnienia uchodźcom z Ukrainy dostępu do terytorium, rejestracji, przyjmowania i usług dostosowanych do ich potrzeb. Partnerzy zapewnili również budowanie potencjału dla prawników w zakresie praw wynikających z dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony oraz zwiększyli usługi doradztwa prawnego, w tym za pomocą narzędzi internetowych, rozszerzając dostęp do tych usług na wszystkie miejsca, w których uchodźcy mieli połączenie z Internetem. Jednocześnie partnerzy utworzyli internetowe centra informacyjne zawierające najważniejsze informacje na temat świadczeń i praw wynikających z dyrektywy w sprawie ochrony tymczasowej, a także infolinie i mechanizmy przekazywania informacji zwrotnych na potrzeby komunikacji dwukierunkowej, aby zapewnić szybkie docieranie do społeczności uchodźców i rozpowszechnianie istotnych informacji. Aby wzmocnić spójność społeczną i solidarność w społecznościach, partnerzy ściśle współpracowali z młodzieżą uchodźczą i lokalną, w tym poprzez działania społeczne, takie jak sport.

We współpracy z Ministerstwem Edukacji, Ministerstwem Zdrowia, regionalnymi wydziałami edukacji i zdrowia oraz partnerami z organizacji pozarządowych zorganizowano kampanie informacyjne dotyczące powrotu do szkoły i nauki w celu rozwiązania problemu niskiego poziomu zapisów dzieci ukraińskich do bułgarskich szkół oraz zapewnienia dzieciom możliwości zapisania się i przejścia do następnego roku szkolnego. Partnerzy w ramach RRP wspierali również możliwości kształcenia dla dzieci uchodźców poprzez dystrybucję materiałów edukacyjnych, poprawę dostępu do Internetu oraz zapewnienie dodatkowego wsparcia w nadrabianiu zaległości dla uczniów w wieku szkoły podstawowej.

W związku z trwającą pandemią COVID-19 przetłumaczono i rozpowszechniono w odpowiednich językach wytyczne dotyczące szczepień dla uchodźców. Biorąc pod uwagę bułgarskie wymogi dotyczące szczepień dzieci i młodzieży, ukraińskie i bułgarskie harmonogramy szczepień zostały zsynchronizowane, aby uchodźcy mogli otrzymać swoje rutynowe szczepienia na czas. Oprócz wsparcia szczepień partnerzy w ramach RRP skupili się na rozpowszechnianiu informacji na temat zdrowia wśród opiekunów i szkoleniu pracowników ochrony zdrowia. Wraz z Ministerstwem Zdrowia partnerzy w ramach RRP przeprowadzili w listopadzie 2022 r. międzyagencyjną ocenę stanu zdrowia, której wyniki podkreśliły obecne i powstające potrzeby zdrowotne uchodźców w Bułgarii. Te ustalenia i zalecenia wpłynęły na działania i wysiłki rzecznicze mające na celu wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i zapewnienie stałego dostępu do świadczeń zdrowotnych dla uchodźców i społeczności lokalnych.

W drugiej połowie 2022 r. partnerzy w ramach RRP zwiększyli pomoc dla najbardziej narażonych uchodźców ze względu na zbliżającą się zimę. W skład tej pomocy wchodziły związane z zimą dodatki pieniężne, a także zimowe artykuły pomocowe, takie jak ciepłe ubrania, koce termiczne i zestawy higieniczne.

Model koordynacji działań na rzecz uchodźców został uruchomiony w Bułgarii w celu wsparcia wysiłków rządu od samego początku sytuacji na Ukrainie. Pod koniec 2022 r. międzyagencyjne Forum Koordynacji ds. Uchodźców (RCF) kierowane przez UNHCR powiększyło się o szerszą sieć organizacji społeczeństwa obywatelskiego i krajowych organizacji pozarządowych uczestniczących w działaniach pomocowych. W ramach RCF utworzono również techniczne grupy robocze ds. środków pieniężnych oraz ds. zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (MHPSS).

Luki i wyzwania

Zmiany w zakresie rządowego partnera zarządzającego działaniami pomocowymi stanowiły pewne wyzwania w zakresie koordynacji. Grupa zadaniowa i sześć sektorowych grup roboczych utworzonych za czasów poprzedniej administracji rządowej w celu zarządzania krajową odpowiedzią na sytuację na Ukrainie zostały rozwiązane po głosowaniu w sprawie wotum nieufności, a w połowie listopada 2022 r. utworzono nową operacyjną grupę zadaniową w ramach nowej administracji. Mimo sytuacji politycznej partnerzy w ramach RRP, za pośrednictwem RCF, kontynuowali współpracę i utrzymywali wsparcie dla działań kierowanych przez rząd.

Niezależnie od trwających działań w zakresie zdrowia i wsparcia udzielanego w 2022 r. wzmocnienie dostępu uchodźców do świadczeń zdrowotnych i MHPSS uznano za kluczową potrzebę w Bułgarii. Dyskusje w grupach fokusowych oraz ustalenia międzyagencyjnej wielosektorowej oceny potrzeb (MSNA) wskazały na trudności w zarejestrowaniu się u lekarza pierwszego kontaktu, w tym z powodu braku informacji o systemie opieki zdrowotnej, brak możliwości znalezienia lekarza pierwszego kontaktu gotowego przyjąć pacjentów-uchodźców z przewlekłymi lub poważnymi potrzebami zdrowotnymi, a także barierę językową.

Dopóki rząd nie stworzy bardziej przewidywalnego i długoterminowego programu dla uchodźców potrzebujących zakwaterowania, konieczne są bieżące informacje dla uchodźców i bardziej perspektywiczne planowanie rozszerzenia programu zakwaterowania.

Istnieje również potrzeba dalszej poprawy komunikacji ze społecznością uchodźców oraz dostępności informacji dla uchodźców na temat dostępnych świadczeń, w tym świadczeń w zakresie zdrowia, edukacji, zatrudnienia i państwowej ochrony socjalnej. Dostęp dzieci uchodźców do edukacji i niski wskaźnik skolaryzacji nadal stanowią wyzwanie związane z faktem, że wiele dzieci uchodźczych uczęszcza na zajęcia online na Ukrainie, a także z powodu bariery językowej, na którą powołują się uchodźcy w MSNA. Według MSNA zdolność uchodźców do zaspokojenia swoich podstawowych potrzeb pozostaje ograniczona, a wielu z nich jest uzależnionych od pomocy humanitarnej lub społecznej, jeśli chodzi o otrzymanie lub zakupienie żywności i artykułów nieżywnościowych. Dotyczy to w szczególności uchodźców zakwaterowanych w ramach programu rządowego, ponieważ mają oni ograniczone środki finansowe na pokrycie wydatków na żywność i ograniczone możliwości przygotowania własnego jedzenia w obiektach, w których są zakwaterowani. Brak możliwości podjęcia godnej pracy wynikający z różnych przyczyn, w tym bariery językowej i braku opieki nad dziećmi, jest kolejnym kluczowym wyzwaniem dla uchodźców i kwestią priorytetową, którą należy się zająć w ramach dalszych działań.

Ponadto krajowy system ochrony dzieci nie jest w stanie w pełni zaspokoić potrzeb dzieci-uchodźców bez opieki. Przepisy prawne dotyczące reprezentacji dzieci bez opieki objętych ochroną tymczasową – oraz brak prawnej definicji dziecka oddzielonego od rodziny – ograniczały dostęp dzieci do praw i świadczeń oraz narażały je na dodatkowe ryzyko. Przygotowano propozycje usunięcia luk, ale nie mogły one zostać przyjęte z powodu braku stałego rządu, który włączyłby je do krajowych ram prawnych. Należy również zwiększyć świadomość w zakresie GBV i ścieżki kierowania do dostępnych świadczeń związanych z GBV oraz mechanizmów PSEA, ponieważ większość respondentów w MSNA odpowiedziała, że nie wie, gdzie można uzyskać dostęp do specjalistycznych usług, jeśli ktoś w społeczności doświadcza GBV, a także gdzie złożyć skargę, jeśli ktoś doświadcza wykorzystywania seksualnego.

PARTNERSTWO W DZIAŁANIU

Kiedy w marcu 2022 roku uchodźcy z Ukrainy przybyli do Warny, położonej na bułgarskim wybrzeżu Morza Czarnego, władze miasta utworzyły Centrum Kryzysowe, aby koordynować pomoc humanitarną w Pałacu Kultury i Sportu. Członkowie lokalnej społeczności samodzielnie zorganizowali się, tworząc silną sieć wolontariatu. Wolontariusze współpracowali z władzami lokalnymi w celu zapewnienia żywności i podstawowych artykułów dla uchodźców przybywających z Ukrainy. Gmina współpracowała również z lokalnymi podmiotami w celu dostarczenia przybywającym uchodźcom najważniejszych informacji na temat dostępnych świadczeń, tworząc w ten sposób użyteczne centrum informacyjne.

Wolontariusze przynoszą w Warnie dary w postaci żywności i podstawowych artykułów dla uchodźców przybywających z Ukrainy.

Fot.: Energy Association

WYNIKI DZIAŁAŃ W BUŁGARII NA KONIEC ROKU (marzec–grudzień 2022 r.)

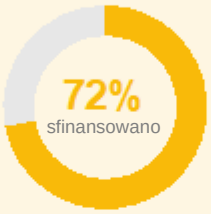
W ramach międzyagencyjnego Regionalnego Planu Działania na rzecz Uchodźców (RRP) do działań w Bułgarii w 2022 r. włączyły się 4 organizacje partnerskie, które zapewniały usługi w zakresie ochrony oraz wielosektorowej pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, obywateli państw trzecich szukających schronienia oraz innych osób w potrzebie. Regionalny Plan Działań na rzecz Uchodźców stanowi uzupełnienie działań podejmowanych przez rząd i opiera się na wspólnych działaniach prowadzonych przez grupy wolontariuszy oraz inne lokalne podmioty. Liczba partnerów w ramach RRP nie obejmuje absolutnie wszystkich podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe w Bułgarii.

Liczby przedstawione poniżej dotyczą wyników działań partnerów w ramach RRP w kontekście regionalnych wskaźników dotyczących Planu.

145k*
liczba osób, którym udzielono pomocy

$20.2M
środki wnioskowane

$14.6M
środki otrzymane

4
Liczba partnerów w ramach RRP

4
liczba partnerów, którzy przekazują raporty

IOM, UNHCR, UNICEF, WHO

Obszar		Partnerzy, którzy przekazują raporty	Liczba osób, którym udzielono pomocy	% osób, którym udzielono pomocy
Ochrona prawna	Osoby fizyczne, którym udzielono wsparcia w zakresie dostępu do ochrony prawnej	3	145.5k	
	Dzieci objęte usługami w zakresie ochrony prawnej dzieci		2.2k	
	Uczestnicy przeszkoleni w zakresie ochrony prawnej dzieci oraz praw dziecka		3.3k	
	Osoby fizyczne, którym przekazano informacje na temat dostępnych usług związanych z przemocą motywowaną płcią		0.4k	
	Uczestnicy przeszkoleni z zapobiegania przemocy motywowanej płcią, reagowania na nią i łagodzenia ryzyka		40	
Podstawowe potrzeby	Osoby fizyczne, które otrzymały pomoc niepieniężną w zakresie podstawowych potrzeb	3	21.3k	
Środki pieniężne	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie pieniężne	3	7.4k	
Ochrona zdrowia	Zapewnione konsultacje w zakresie MHPSS	3	20.9k	
Edukacja	Dzieci korzystające z krajowego systemu edukacyjnego	1	4.9k	

*Dla uniknięcia ewentualnego wielokrotnego liczenia tych samych osób liczba ta odpowiada najwyższej wartości wśród wskaźników liczby osób, którym udzielono pomocy danego rodzaju, nie zaś sumie wszystkich wartości wskaźników.

CZECHY

Przegląd sytuacji

Liczba zarejestrowanych uchodźców z Ukrainy w Czechach należy do najwyższych na świecie, zarówno pod względem liczby bezwzględnej, jak i w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Duża ukraińska diaspora przedwojenna, dynamiczna gospodarka kraju z jedną z najniższych stóp bezrobocia w UE oraz duża solidarność z uchodźcami okazywana przez społeczność przyjmującą sprawiły, że znaczna liczba Ukraińców zdecydowała się znaleźć schronienie w Czechach. Do końca 2022 roku 473 216 ukraińskich uchodźców otrzymało status tymczasowej ochrony na podstawie dyrektywy o tymczasowej ochronie (TPD); z czego około 80 procent stanowią kobiety i dzieci – odpowiednio 47 procent i 33 procent.

Po początkowym dużym napływie uchodźców do Czech w związku z eskalacją konfliktu na Ukrainie w drugiej połowie roku liczba przybywających zaczęła się stabilizować. Nadal jednak utrzymuje się stały wzrost liczby osób, którym przyznano ochronę tymczasową, wynoszący około 10 000–15 000 miesięcznie. Wielu uchodźców uznało Czechy za swój ostateczny cel podróży, choć nie ustają również ruchy transferowe i wahadłowe. W związku z tym trudno jest ustalić dokładną liczbę uchodźców, którzy pozostają w kraju, zwłaszcza że Czechy nie posiadają zewnętrznej granicy lądowej strefy Schengen z Ukrainą. Jednakże prognozowana w RRP populacja około 500 000 uchodźców przejeżdżających przez Czechy lub przebywających w niej w 2022 r. okazała się realistyczna w oparciu o dostępne dane.

Pakiet ustaw krajowych „Lex Ukraina" przyjęty w marcu 2022 r. regulował legalny pobyt posiadaczy ochrony tymczasowej w Czechach. Przepisy ułatwiły również szybką rejestrację uchodźców i wprowadziły kluczowe środki związane z dostępem do ubezpieczenia zdrowotnego, rynku pracy i edukacji; zasiłki humanitarne dla uchodźców; oraz świadczenia solidarnościowe dla osób przyjmujących uchodźców.

Rząd czeski opracował kompleksową strategię adaptacji i integracji w celu wsparcia uchodźców z Ukrainy w ramach trzyetapowego podejścia do pomocy: ucieczka w celu zapewnienia bezpieczeństwa, adaptacja i koegzystencja oraz rozwiązania długoterminowe. Strategia opiera się na 13 obszarach priorytetowych, z których każdy jest przypisany do grupy roboczej, obejmują one m.in. koordynację, komunikację, finansowanie, zarządzanie cyfrowe i integrację.[2] Rząd opracował również wytyczne dla partnerów, aby dostosować ich działania pomocowe do strategii rządowej i uzupełnić tym samym istniejące systemy ochrony. Wizją rządu jest włączenie uchodźców znajdujących się w trudnej sytuacji do sieci bezpieczeństwa społecznego utworzonych dla obywateli Czech.

Najważniejsze informacje i osiągnięcia

W 2022 r. partnerzy w ramach RRP opierali się na istniejących krajowych zasobach w zakresie ochrony prawnej, uzupełniając w razie potrzeby działania krajowe i skupiając się na długoterminowej, trwałej pomocy po początkowych fazach sytuacji kryzysowej. W celu wsparcia włączenia uchodźców do rządowego programu pomocy podmioty odpowiedzialne za ochronę prawną zapewniły doradztwo w zakresie dostępu do statusu ochrony tymczasowej i praw pokrewnych, a także skierowania do dostępnych świadczeń. W punktach tranzytowych i punktach przyjazdu udzielano uchodźcom informacji na temat zagrożeń dotyczących ochrony, takich jak przemoc ze względu na płeć, wykorzystywanie seksualne i niegodziwe traktowanie, handel ludźmi i inne formy wykorzystywania. Uruchomiono platformy internetowe, takie jak strona pomocy UNHCR i Infolinia IOM. Położono również nacisk na wzmocnienie dwukierunkowej komunikacji ze społecznościami uchodźców. Aby zapobiegać i reagować na przypadki przemocy ze względu na płeć i handlu ludźmi, wyspecjalizowane organizacje zapewniły w odpowiednim czasie skierowania do opieki zdrowotnej, wsparcia psychospołecznego i usług prawnych. Biorąc pod uwagę, że około jedna trzecia uchodźców to dzieci, partnerzy w ramach RRP zaangażowali lokalne organizacje pozarządowe w celu poprawy identyfikacji i kierowania zagrożonych dzieci do świadczeń w zakresie ochrony dzieci, zdrowia i edukacji. Podczas gdy uchodźcy ogólnie mieli łatwy dostęp do rejestracji w celu uzyskania ochrony tymczasowej i powiązanych świadczeń, stwierdzono wyzwania i opóźnienia w przypadku rodzin romskich uchodźców z Ukrainy; ponad 2 000 ukraińskich Romów ubiegających się o azyl otrzymało wsparcie w całym kraju od partnerów RRP w celu rejestracji i uzyskania pomocy. Dostęp do ochrony zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego został zapewniony poprzez skierowania do świadczeń publicznych i

[2] Czechy: Określenie strategicznych priorytetów rządu Republiki Czeskiej w zakresie postępowania z falą uchodźców związaną z inwazją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę, kwiecień 2022 r.

specjalnych programów realizowanych przez partnerów MHPSS. Ponad 24 tys. dzieci i opiekunów otrzymało pomoc z MPHSS poprzez bezpośrednie świadczenie usług i informowanie o dostępie do usług.

Zapisywanie dzieci uchodźców posiadających status tymczasowej ochrony do czeskich szkół jest obowiązkowe na mocy prawa. Partnerzy w ramach RRP współpracowali z Ministerstwem Edukacji, Młodzieży i Sportu w celu wsparcia dostępu dzieci ukraińskich do szkół państwowych i rozwijali inicjatywy budowania potencjału dla pracowników szkół, w tym ponad 4000 nauczycieli i 600 asystentów nauczycieli, promując jednocześnie kampanię powrotu do szkoły. Nauczycielom i pracownikom szkół zapewniono różnorodne programy szkoleniowe, a także mentoring, coaching i wsparcie typu peer-to-peer, aby zwiększyć wiedzę i umiejętności w zakresie zapewnienia bezpiecznego, zdrowego i integracyjnego środowiska do nauki oraz zarządzania klasami, w których uczą się uczniowie posługujący się różnymi językami ojczystymi, o różnych poziomach umiejętności i specjalnych potrzebach, takich jak wsparcie zdrowia psychicznego. Partnerzy, we współpracy z ministerstwem, wydali również broszury informacyjne dla uchodźców na temat czeskiego systemu edukacji. Według danych Ministerstwa Edukacji, Młodzieży i Sportu w 2022 roku do czeskich szkół zapisano 50 285 dzieci, a poziom zapisów do szkół podstawowych osiągnął ponad 90%.[3]

W ścisłej współpracy z Ministerstwem Zdrowia zwiększono dostęp uchodźców do krajowego systemu opieki zdrowotnej, zarówno w zakresie opieki podstawowej, jak i specjalistycznej, w tym opieki w zakresie zdrowia psychicznego. Partnerzy RRP wspierali świadczenie wysokiej jakości usług w szpitalach i specjalistycznych punktach usługowych dla Ukraińców; zwiększyli możliwości hospitalizacji i laboratoriów poprzez wsparcie materialne oraz zapewnili sprzęt informatyczny i inny sprzęt medyczny. Partnerzy wsparli również utworzenie dziewięciu ośrodków ambulatoryjnych dla dzieci i dorosłych w szpitalach uniwersyteckich w całym kraju, zapewniając usługi podstawowej opieki zdrowotnej dla ponad 10 500 osób. We współpracy z lokalnymi instytucjami zdrowotnymi partnerzy pomogli ułatwić akredytację ponad 500 ukraińskich pracowników ochrony zdrowia, jednocześnie budując zdolności w zakresie wrażliwości kulturowej i umiejętności komunikacji interpersonalnej wśród pracowników służby zdrowia. Kampania informacyjna na temat zdrowia rozpoczęta przez partnerów dotarła do ponad 500 000 osób poprzez różne kanały komunikacji – filmy, media społecznościowe, ulotki i plakaty – oraz języki na tematy takie jak bezpieczeństwo leków, szczepienia i MHPSS.

Wyzwania związane z dostępem do podstawowych potrzeb wzrosły w drugiej połowie 2022 r. ze względu na zimę, inflację i rosnące koszty mediów. Partnerzy RRP współpracowali z odpowiednimi ministerstwami, aby wspierać włączenie uchodźców do świadczeń udostępnianych przez rząd czeski. Partnerzy przekazali uchodźcom i obywatelom państw trzecich przejeżdżającym przez kraj i przebywającym w ośrodkach społecznościowych podstawowe artykuły i wsparcie w dostępie do zakwaterowania i zatrudnienia.

We współpracy z Urzędem Miasta Praga uruchomiono Centrum Dalszego Wsparcia dla uchodźców z Ukrainy, które zapewnia kompleksowe świadczenia. Ponadto 23 organizacje społeczne otrzymały wsparcie w celu współtworzenia projektów skierowanych do osób w wieku 15-17 lat. Do ponad 27 200 osób dotarła kampania na rzecz spójności społecznej, która zawierała informacje na temat zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego w języku ukraińskim, rosyjskim i czeskim. Partnerzy wspierali również zarządzanie bezpiecznymi schroniskami i świadczenie usług psychospołecznych, a także pomoc prawną i reintegracyjną dla ponad 6 400 zidentyfikowanych osób zagrożonych i potrzebujących ochrony.

[3] https://www.msmt.cz/deti-ukrajinskych-uprchliku-je-ve-skolach-vice-nez-50-tisic

Luki i wyzwania

Pomimo wzorowego zaangażowania i wysiłków czeskiego rządu i społeczeństwa w celu zapewnienia wsparcia i ochrony uchodźcom nadal istnieją pewne wyzwania. Podobnie jak w innych krajach przyjmujących, liczba uchodźców pozostających w kraju jest trudna do ustalenia, co utrudnia planowanie działań przez rząd centralny i lokalny oraz podmioty zapewniające pomoc humanitarną. Możliwości przyjmowania są wyczerpane; brak krótko- i średnioterminowych rozwiązań w zakresie zakwaterowania jest szczególnie dotkliwy w dużych miastach, zwłaszcza w stolicy, Pradze. Ponadto przedłużające się wysiedlenie w połączeniu z rosnącymi kosztami utrzymania, nieznajomością języka czeskiego, brakiem wystarczającego wsparcia w zakresie opieki nad dziećmi oraz trudnościami administracyjnymi w dostępie do zatrudnienia oddziałują na odporność i zdolność do radzenia sobie uchodźców, co podkreśla potrzebę zwiększonego dostępu do mechanizmów ochrony socjalnej.

Gminy przyjmujące dużą liczbę uchodźców borykają się z problemem ograniczonej przestrzeni w szkołach, zwłaszcza w przedszkolach lub grupach dziecięcych. Gminy te potrzebują dodatkowych środków finansowych, aby zwiększyć pojemność szkół i materiały szkolne, podczas gdy rodzice i rodziny potrzebują więcej informacji o szkołach w miejscu zamieszkania i kanałów komunikacji z nimi, aby zwiększyć liczbę zapisów do szkół oraz ułatwić naukę i integrację.

Należy również zwiększyć wsparcie dla nauki języka czeskiego. Ponadto nauczyciele i pracownicy szkół wymagają budowania potencjału, w tym szkoleń, mentoringu i coachingu, aby móc zarządzać klasami z uczniami posługującymi się różnymi językami ojczystymi, o różnych poziomach umiejętności, lub takimi, którzy potrzebują specjalistycznego wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego. Kluczowe znaczenie ma również zwiększenie liczby ukraińskich asystentów nauczania i psychologów. Równocześnie należy uzupełnić braki w danych poprzez stworzenie mapy programów edukacji nieformalnej i uczenia się organizowanych przez ukraińskie organizacje lub grupy społeczne.

W drugim roku od eskalacji konfliktu coraz ważniejsze staje się zagwarantowanie dostępu do krajowych mechanizmów ochrony dzieci uchodźców oraz wzmocnienie prewencyjnych świadczeń w zakresie ochrony dzieci i wsparcia dla rodzin, w tym poprzez rozszerzenie zasięgu i zakresu ustawowych usług ochrony dzieci na dzieci uchodźców, w tym dzieci bez opieki i oddzielone od rodziny oraz Romów. Kolejnym priorytetem jest zwiększenie zdolności pracowników służb socjalnych do odpowiedniego reagowania na specyficzne potrzeby dzieci i rodzin uchodźców, w tym poprzez dotarcie do osób najsłabszych i najtrudniej dostępnych, oraz rozszerzenie świadczenia zintegrowanych usług na poziomie społeczności lokalnej. Kluczowe znaczenie mają mechanizmy identyfikacji dzieci bez opieki i oddzielonych od rodziny, a także rozszerzenie rozwiązań w zakresie tymczasowej i środowiskowej opieki nad dziećmi. Istotne znaczenie w przyszłości będzie miała również poprawiona koordynacja między odpowiednimi ministerstwami.

Rząd stara się zapewnić dostęp do usług zdrowotnych, ale zasoby są ograniczone, szczególnie na obszarach, gdzie osiedliło się wielu uchodźców. Problemem jest dostęp do lekarzy ogólnych, zwłaszcza poza głównymi ośrodkami miejskimi, oraz do usług pediatrycznych, ze względu na brak pediatrów. Zwiększenie dostępu uchodźców do specjalistycznej opieki i leków na schorzenia przewlekłe jest kolejnym priorytetem na rok 2023, podobnie jak zajęcie się barierą językową, która ogranicza dostęp do usług zdrowotnych i jakość świadczonych usług.

PARTNERSTWO W DZIAŁANIU

Dystrybucja artykułów pościelowych w domu kultury w Dobříšu, Czechy. Zdjęcie: IOM/Anna Šolcová

Partnerzy w ramach RRP uzupełnili działania krajowe, zapewniając skuteczną i terminową ochronę i pomoc dla uchodźców w całym kraju. Oprócz ministerstw należy docenić wkład wielu organizacji pozarządowych i organizacji społecznych współpracujących z organizacjami RRP, takich jak La Strada, Romodrom, Slovo21, SIMI, OPU, Trigon Ostrava, AIDS Spolecnost, Krajowe Stowarzyszenie Organizacji Pacjentów, Narodni Ustav Dusevniho Zdravi (Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego), Alliance Center Dusevniho Zdravi, Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání, ADRA, Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR (Konsorcjum organizacji pozarządowych pomagających migrantom w Czechach), Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (Stowarzyszenie małych i średnich przedsiębiorstw i osób samozatrudnionych w Czechach), Krajská hospodářská komora Karlovarského kraje, NADĚJE, MAS Vladař o.p.s., Laxus z.ú., Klubíčko Cheb z.s. Nadace Via (Fundacja Via), Agency for Migration and Adaption AMIGA, z.s., Brdy-Vltava o.p.s., Ukrajinská iniciativa v České republice, z.s., Dignity Restoring Hope z.s., Slovo 21, z.s., które swoją wiedzą i zaangażowaniem przyczyniły się do udzielenia pomocy.

WYNIKI DZIAŁAŃ W CZECHACH NA KONIEC ROKU (marzec–grudzień 2022 r.)

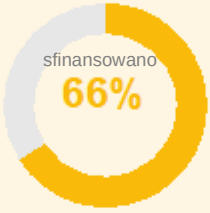
W ramach międzyagencyjnego Regionalnego Planu Działania na rzecz Uchodźców (RRP) do działań w Czechach w 2022 r. włączyły się 4 organizacje partnerskie, które zapewniały usługi w zakresie ochrony oraz wielosektorowej pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, obywateli państw trzecich szukających schronienia oraz innych osób w potrzebie. Regionalny Plan Działań na rzecz Uchodźców stanowi uzupełnienie działań podejmowanych przez rząd i opiera się na wspólnych działaniach prowadzonych przez grupy wolontariuszy oraz inne lokalne podmioty. Liczba partnerów w ramach RRP nie obejmuje absolutnie wszystkich podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe w Czechach.

Liczby przedstawione poniżej dotyczą wyników działań partnerów w ramach RRP w kontekście regionalnych

liczba osób, którym udzielono pomocy
67.3k*

środki wnioskowane
$42.6M

środki otrzymane
$28.3M

Liczba partnerów w ramach RRP
4

IOM, UNHCR, UNICEF, WHO

Obszar		Partnerzy, którzy przekazują raporty	Liczba osób, którym udzielono pomocy	% osób, którym udzielono pomocy
Ochrona prawna	Osoby fizyczne, którym udzielono wsparcia w zakresie dostępu do ochrony prawnej	3	4.4k	
	Dzieci objęte usługami w zakresie ochrony prawnej dzieci		12.1k	
	Uczestnicy przeszkoleni w zakresie ochrony prawnej dzieci oraz praw dziecka		67	
	Osoby fizyczne, którym przekazano informacje na temat dostępnych usług związanych z przemocą motywowaną płcią		9.5k	
	Uczestnicy przeszkoleni z zapobiegania przemocy motywowanej płcią, reagowania na nią i łagodzenia ryzyka		31	
Podstawowe potrzeby	Osoby fizyczne, które otrzymały pomoc niepieniężną w zakresie podstawowych potrzeb	3	5.5k	
Ochrona zdrowia	Zapewnione konsultacje w zakresie MHPSS	3	5.7k**	
Edukacja	Dzieci korzystające z krajowego systemu edukacyjnego	3	67.3k	

*Dla uniknięcia ewentualnego wielokrotnego liczenia tych samych osób liczba ta odpowiada najwyższej wartości wśród wskaźników liczby osób, którym udzielono pomocy danego rodzaju, nie zaś sumie wszystkich wartości wskaźników.
**Z uwzględnieniem partnerów wykonawczych dla organizacji partnerskich w ramach RRP

WĘGRY

Przegląd sytuacji

Od 24 lutego do końca grudnia 2022 r. odnotowano ponad 3,9 mln przekroczeń granicy na Węgrzech – 2 mln bezpośrednio z Ukrainy i 1,9 mln przez granicę rumuńską.[4] Podczas gdy wielu uchodźców tylko przejeżdżało przez Węgry, inni tymczasowo osiedlali się w tym kraju lub wahadłowo przemieszczali się tam i z powrotem na Ukrainę, szczególnie do regionu Zakarpacia w obwodzie zakarpackim, gdzie mieszka wiele osób pochodzenia węgierskiego. Na koniec 2022 roku wydano 176 083 karty tymczasowego pobytu i ponad 25 000 pozwoleń na pobyt od rozpoczęcia pełnoskalowej wojny. Około 33 200 osób zarejestrowało się w celu uzyskania tymczasowej ochrony na Węgrzech, podczas gdy inne osoby indywidualne i rodziny, które uciekły przed wojną na Ukrainie, pozostały na Węgrzech dzięki różnym statusom prawnym, w tym wizom studenckim.[5]

Rok po wybuchu kryzysu napływ uchodźców z Ukrainy stanowi obciążenie krajowego systemu opieki społecznej. Dzieje się to w kontekście inflacji oraz rosnących kosztów mediów i życia, które negatywnie wpływają zarówno na społeczności przyjmujące, jak i uchodźców. Osoby przybywające na Węgry w ostatnim czasie również wykazują zwiększone oznaki podatności na zagrożenia, w tym starsi uchodźcy, którzy mają trudności z dostępem do opieki zdrowotnej i emerytur, a także rosnąca liczba obywateli państw trzecich znajdujących się w trudnej sytuacji. Ponadto osoby o podwójnym obywatelstwie i rodziny z Zakarpacia, w tym Romowie, nadal borykają się ze szczególnymi trudnościami i barierami w zakresie integracji i pomocy.

Status ochrony tymczasowej został wprowadzony przez rząd węgierski na wczesnym etapie rozwoju sytuacji uchodźców w celu uregulowania dostępu do ochrony socjalnej, opieki zdrowotnej i zatrudnienia. Następnie rząd wydał przepisy mające na celu wsparcie uchodźców z Ukrainy, w tym zapewnienie bezpłatnych posiłków dla potrzebujących dzieci uchodźczych. Oprócz prawa do pracy zarówno dla osób ubiegających się o ochronę tymczasową, jak i posiadających ją, wykwalifikowani pracownicy ochrony zdrowia z Ukrainy mogli wykonywać zawód pod nadzorem uprawnionych pracowników medycznych na Węgrzech podczas procesu uznawania ich kwalifikacji. Wprowadzono również dotacje państwowe dla lokalnych pracodawców zatrudniających uchodźców z Ukrainy oraz dla szkół prowadzących zajęcia wyrównujące zaległości dla dzieci uchodźczych z Ukrainy. W praktyce jednak nadal istnieją wyzwania w zakresie dostępu uchodźców do świadczeń, co utrudnia średnio- i długoterminowe rozwiązania dla uchodźców z Ukrainy, w szczególności dla osób przebywających poza Budapesztem.

Najważniejsze informacje i osiągnięcia

Aby lepiej ułatwić uchodźcom dostęp do praw i uprawnień na Węgrzech oraz rozwiązać problemy związane z ochroną prawną, partnerzy w ramach RRP stworzyli mapę świadczeń ochronnych w zakresie ochrony dzieci, przemocy ze względu na płeć, zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (MHPSS) oraz handlu ludźmi, a także zapewnili wsparcie mechanizmów kierowania. Wzmocniono więzi z władzami, w tym z Krajową Dyrekcją ds. Polityki ds. Cudzoziemców, odpowiedzialną za ochronę tymczasową, z koordynatorem ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi na Węgrzech, organami ds. ochrony dzieci oraz władzami miasta Budapesztu, aby zwiększyć komplementarność z działaniami rządu. Partnerzy pracowali również nad konkretnymi wyzwaniami dla dzieci i ich rodzin w zakresie dostępu do świadczeń w ramach krajowego systemu ochrony dzieci, opowiadając się za rozszerzeniem ustawy o ochronie dzieci na uchodźców. W celu wzmocnienia ograniczania ryzyka związanego z przemocą ze względu na płeć (GBV) w ramach całej akcji pomocowej przeprowadzono audyty bezpieczeństwa w celu oceny ryzyka związanego z GBV i określenia odpowiednich środków ograniczających to ryzyko.

[4] Portal danych UNHCR/Węgry, podający oficjalne liczby węgierskiej policji granicznej. Liczby te obejmują wielokrotne przekraczanie granicy przez tę samą osobę i wiele narodowości.

[5] Portal danych UNHCR /Węgry, informacje z Krajowej Dyrekcji Generalnej ds. Polityki wobec Cudzoziemców na Węgrzech.

Pracownik węgierskiego Zakonu Maltańskiego podaje mleko dzieciom uchodźców, które były w drodze od kilku dni, w tymczasowym punkcie pomocy na przejściu granicznym w Beregsurány 27 lutego. W punkcie pomocy oferowano jedzenie, napoje, środki higieniczne, leki bez recepty oraz odpoczynek w ogrzewanym namiocie. Zdjęcie: Węgierski Zakon Maltański/Csaba Majoros Árpád

Ponad 25 organizacji zajmujących się edukacją, w tym lokalne organizacje pozarządowe i organizacje prowadzące działalność na rzecz uchodźców, skoordynowało swoją działalność w ramach Grupy Roboczej ds. Edukacji, wzmocniły więzi z krajowymi sieciami edukacyjnymi, stworzyły mapę krajowych i międzynarodowych interesariuszy zajmujących się edukacją uchodźców oraz uruchomiły kilka inicjatyw budowania potencjału dla partnerów krajowych. Aby poprawić świadczenia MHPSS dla uchodźców na Węgrzech, Grupa Zadaniowa ds. MHPSS przeprowadziła trzy ćwiczenia w zakresie mapowania usług w celu zidentyfikowania dostępnych usług i luk oraz koordynacji skierowań. Przetłumaczono również wytyczne IASC/WHO na temat MHPSS na język węgierski. Grupa zadaniowa współpracowała z Departamentem Planowania i Rozwoju Podstawowej Opieki Zdrowotnej przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych oraz z Centrum Szpitala Świętego Jana w Północno-Centralnej Budzie w celu koordynacji działań MHPSS z władzami krajowymi, a w grudniu na Węgrzech zorganizowano Otwarte Forum MHPSS, aby zgromadzić krajowe i międzynarodowe podmioty zajmujące się MHPSS.

Partnerzy wspierający pomoc w zakresie podstawowych potrzeb, w szczególności artykułów nieżywnościowych, uniwersalnych dotacji pieniężnych i bonów oraz krótko- i średnioterminowego zakwaterowania koordynowali dostarczanie pomocy i usług na granicy i w głównych ośrodkach recepcyjnych w Budapeszcie, Debreczynie i Gyor oraz w całym kraju. Partnerzy pracujący w głównym punkcie przyjmowania uchodźców w Záhony również wsparli wysiłki na rzecz zapewnienia podstawowej pomocy, informacji, doradztwa i tymczasowego zakwaterowania, w ścisłej współpracy z władzami miasta. Grupa robocza ds. podstawowych potrzeb zorganizowała warsztaty tematyczne w celu wymiany dobrych praktyk i określenia dostępności świadczeń w całym kraju.

Ze względu na konieczność nadania priorytetu wspólnym wysiłkom na rzecz ochrony uchodźców przed wykorzystywaniem seksualnym i niegodziwym traktowaniem, na początku działań ustanowiono grupę zadaniową ds. ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym i niegodziwym traktowaniem (PSEA). Grupa zadaniowa opracowała krajowy plan działania w zakresie PSEA, który odzwierciedla znaczne inwestycje poczynione w celu zwiększenia wewnętrznego potencjału organizacyjnego w zakresie PSEA oraz świadomości zagrożeń związanych z PSEA, standardów postępowania oraz sposobów zgłaszania. Na Węgrzech przeprowadzono kampanię „Bądź bezpieczny” i opracowano przetłumaczone narzędzia promujące dobre praktyki w zakresie weryfikacji i rejestracji wolontariuszy, zalecenia dla wolontariuszy oraz najważniejsze informacje dotyczące ochrony. Udostępniono ścieżki referencyjne dla pomocy ofiarom, a w listopadzie zorganizowano regionalne szkolenie dla organizacji krajowych na temat badania doniesień o SEA.

Wyzwania

Planowanie i wdrażanie odpowiedzi na potrzeby uchodźców na Węgrzech nadal stanowi wyzwanie ze względu na brak jednolitych danych na temat populacji uchodźców w kraju oraz brak kompleksowych mechanizmów gromadzenia kluczowych informacji na temat populacji uchodźców na Węgrzech. Wiarygodne dane na temat dostępu do zdrowia i edukacji (np. dane dotyczące zapisów do szkół i porzucania nauki; podział szkół według typu i lokalizacji) również nie są systematycznie dostępne.

Wyzwania dla uchodźców w zakresie dostępu do praw i świadczeń na Węgrzech stały się z czasem bardziej widoczne ze względu na faktyczne bariery napotykane w istniejących procedurach oraz coraz bardziej złożone potrzeby uchodźców. Na przykład integracja dzieci uchodźców w publicznym systemie edukacji pozostaje trudna ze względu na barierę językową i ograniczony poziom wsparcia. Bariera językowa uniemożliwia również uchodźcom dostęp do określonych świadczeń, takich jak MHPSS. Świadczenia MHPSS w tym kraju wymagają dalszego wzmocnienia poprzez rozszerzenie podejścia opartego na społeczności i skoncentrowanego na odporności, w uzupełnieniu do interwencji klinicznych.

Przedłużające się wysiedlenie i wynikające z niego trudności społeczno-gospodarcze zwiększają podatność niektórych uchodźców na zagrożenia i ich zależność od pomocy, a tym samym mają duży wpływ na środowisko ochrony uchodźców. Ryzyko podczas poszukiwania zakwaterowania, transportu, zatrudnienia i wsparcia materialnego jest wysokie, częściowo ze względu na niekontrolowane platformy internetowe szeroko wykorzystywane przez uchodźców do poszukiwania tych usług. Delikatność tematu GBV, ograniczona liczba psychiatrów i psychologów dziecięcych oraz brak jasnego krajowego systemu, który nadzoruje pomoc i zarządzanie przypadkami osób poszkodowanych, również pozostaje kluczowym wyzwaniem i priorytetowym obszarem zainteresowania dla działań w zakresie ochrony w 2023 r.

W drugim roku wysiedlenia na pierwszy plan wysuwa się potrzeba większego nacisku na włączenie uchodźców w tkankę społeczno-gospodarczą Węgier oraz na rozwiązania średnio- i długoterminowe. Dostęp do rynku pracy utrudniają bariery językowe, przeszkody administracyjne, takie jak uznawanie kwalifikacji z Ukrainy, oraz brak opieki dziennej dla dzieci, co zniechęca matki do szukania pracy. Włączenie społeczne stanowi szczególne wyzwanie dla uchodźców romskich, którzy spotykają się z uprzedzeniami i dyskryminacją w dostępie do zakwaterowania, borykają się z niskim wskaźnikiem zapisów do szkół oraz niewielką liczbą ofert pracy. W miarę jak środki nadzwyczajne stają się coraz bardziej kosztowne i niepewne należy pilnie znaleźć długoterminowe rozwiązania takich kwestii jak zakwaterowanie, podstawowe potrzeby i ochrona socjalna dla osób w najtrudniejszej sytuacji. Ponadto sieć ochrony socjalnej na Węgrzech nie jest wystarczająca dla osób w najtrudniejszej sytuacji, a pomoc udzielana jest w zbyt małym wymiarze, aby mogła być trwała.

Dzieci uchodźców z Ukrainy przed występem na imprezie otwierającej ośrodek „Nauka bez granic” prowadzone przez Migration Aid. Fot.: Migration Aid/Zoltán Szabó.

W 2022 r. partnerzy w ramach RRP zaangażowali siedem organizacji kierowanych przez uchodźców na Węgrzech poprzez uzgodnienia w ramach programu małych grantów, wspierając kilka inicjatyw kierowanych przez społeczność, zorganizowanych przez nowo przybyłych uchodźców i obywateli Ukrainy przebywających na Węgrzech przed eskalacją konfliktu w lutym 2022 r. Inicjatywy te były skierowane do uchodźców oraz, w niektórych przypadkach, do lokalnych społeczności przyjmujących poprzez zajęcia rekreacyjne dla dzieci, wsparcie psychospołeczne oraz dostarczanie informacji, w tym na temat praw i uprawnień związanych ze statusem ochrony tymczasowej. W rezultacie środowisko ochrony uchodźców zostało wzmocnione dzięki zaangażowaniu społeczności, a społeczności ukraińskie na Węgrzech (uchodźcy i diaspora) zostały połączone. Ustalenia dotyczące małych grantów okazały się elastycznymi i skutecznymi narzędziami. Ponadto setki wolontariuszy ze społeczności uchodźców i społeczności przyjmującej były również zaangażowane w działania w centrach społeczności i węzłach pomocy humanitarnej poprzez docieranie do rodzin z odpowiednimi informacjami na temat dostępu do ochrony tymczasowej i innego statusu prawnego oraz powiązanych usług, zbieranie informacji zwrotnych od uchodźców w punktach tranzytowych, ośrodkach zbiorowego zakwaterowania oraz angażowanie uchodźców w szkołę letnią, zajęcia rekreacyjne i wymianę informacji.

WYNIKI DZIAŁAŃ NA WĘGRZECH NA KONIEC ROKU (marzec–grudzień 2022 r.)

W ramach międzyagencyjnego Regionalnego Planu Działania na rzecz Uchodźców (RRP) do działań na Węgrzech w 2022 r. włączyło się 21 organizacji partnerskich, które zapewniały usługi w zakresie ochrony oraz wielosektorowej pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, obywateli państw trzecich szukających schronienia oraz innych osób w potrzebie. Regionalny Plan Działań na rzecz Uchodźców stanowi uzupełnienie działań podejmowanych przez rząd i opiera się na wspólnych działaniach prowadzonych przez grupy wolontariuszy oraz inne podmiotów lokalnych. Liczba partnerów w ramach RRP nie obejmuje absolutnie wszystkich podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe na Węgrzech.

Liczby przedstawione poniżej dotyczą wyników działań partnerów w ramach RRP oraz w stosownych przypadkach ich partnerów wykonawczych, w kontekście regionalnych wskaźników dotyczących

250k
docelowa liczba osób

71%
osób, którym udzielono pomocy

178k*
liczba osób, którym udzielono pomocy

$75.3M
środki wnioskowane

64%
sfinansowano

$48M
środki otrzymane

21
Liczba partnerów w ramach RRP

27
liczba partnerów, którzy przekazują raporty

Partnerzy, którzy przekazują raporty: Miasto Budapeszt, Cordelia, EMMA, Fundacja Ukraińskiego Kościoła Grekokatolickiego, Stowarzyszenie Z Ulicy do Domu (ULE), organizacja Węgierska Pomoc Baptystów, Węgierska Służba Charytatywna Zakonu Maltańskiego, stowarzyszenie Hungarian Evangelical Fellowship oraz stowarzyszenie charytatywne Oltalom, Węgierski Komitet Helsiński, Hungarian Interchurch Aid, Węgierski Czerwony Krzyż, Hungarian Reformed Church Aid, Jezuicka Służba Uchodźcom, Mandák Ház, Menedek Hungarian Association for Migrants, IOM, Migration Aid, Next Step, Patent Association, Romaversitas, Terres des Hommes CH, Trauma Center, Ukrainian Association Unity, UNHCR, UNICEF, United Way, Fundacja Vamos

Obszar		Partnerzy, którzy przekazują raporty	Liczba osób, którym udzielono pomocy	% osób, którym udzielono pomocy	Docelowa liczba osób
Ochrona prawna	Osoby fizyczne, którym udzielono wsparcia w zakresie dostępu do ochrony prawnej	18	39.4k	79%	50.0k
	Dzieci objęte usługami w zakresie ochrony prawnej dzieci		4.1k	100%	2.0k
	Uczestnicy przeszkoleni w zakresie ochrony prawnej dzieci oraz praw dziecka		0.2k	44%	0.5k
	Osoby fizyczne, którym przekazano informacje na temat dostępnych usług związanych z przemocą motywowaną płcią		2.8k	14%	20.0k
	Uczestnicy przeszkoleni z zapobiegania przemocy motywowanej płcią, reagowania na nią i łagodzenia ryzyka		0.5k	100%	0.5k
Podstawowe potrzeby	Osoby fizyczne, które otrzymały pomoc niepieniężną w zakresie podstawowych potrzeb	20	77.1k	96%	80.0k
Środki pieniężne	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie pieniężne	20	30.6k	87%	35.0k
Bezpieczeństwo żywnościowe	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie żywnościowe	20	177.6k	99%	180.0k
Ochrona zdrowia	Zapewnione konsultacje w zakresie MHPSS	17	21.3k	43%	50.0k
Edukacja	Dzieci korzystające z krajowego systemu edukacyjnego	17	5.0k	25%	20.0k

*Dla uniknięcia ewentualnego wielokrotnego liczenia tych samych osób liczba ta odpowiada najwyższej wartości wśród wskaźników liczby osób, którym udzielono pomocy danego rodzaju, nie zaś sumie wszystkich wartości wskaźników.
**Z uwzględnieniem partnerów wykonawczych dla organizacji partnerskich w ramach RRP

MOŁDAWIA

Przegląd sytuacji

Według stanu na grudzień 2022 r. z Ukrainy do Mołdawii uciekło ponad 750 000 osób. Na koniec ubiegłego roku w kraju pozostało ponad 102 tys. uchodźców. Większość uchodźców stanowiły kobiety (60 procent), następnie dzieci (46 procent) oraz osoby starsze (21 procent).

Mołdawia stoi obecnie w obliczu złożonego kryzysu i kilku pilnych wyzwań, w tym ograniczonego ożywienia gospodarczego, rosnącej inflacji i rosnących cen energii, podczas gdy potencjał instytucjonalny i zasoby są obciążone.

Pomimo trudnych okoliczności Mołdawia jest zaangażowana w przyjmowanie uchodźców i wdrażanie wizji nakreślonej w Globalnym porozumieniu w sprawie uchodźców. Kraj utrzymał politykę otwartych granic dla osób uciekających z Ukrainy przez cały rok, przestrzegając zasad międzynarodowego prawa uchodźczego i odpowiadając na potrzeby humanitarne uchodźców.

Od początku napływu uchodźców do Mołdawii ustanowiono międzyagencyjne Forum Koordynacji ds. Uchodźców (RCF) pod przewodnictwem rządu Mołdawii i UNHCR, składające się z ośmiu sektorowych grup roboczych i trzech międzysektorowych grup zadaniowych. Zgodnie z modelem koordynacji działań na rzecz uchodźców RCF wspierało rządowe przywództwo w działaniach na rzecz uchodźców poprzez zapewnienie wspólnej strategii i wizji wśród partnerów, która jest zgodna z priorytetami rządu oraz potrzebami uchodźców i zainteresowanych społeczności przyjmujących.

W 2022 r. odpowiedź agencji ONZ, międzynarodowych organizacji pozarządowych, Czerwonego Krzyża i lokalnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego na sytuację uchodźców koncentrowała się na: a) wspieraniu kierowanych przez rząd wysiłków w zakresie przyjmowania uchodźców i udzielania ratującej życie pomocy nowo przybyłym, b) ułatwianiu dostępu do ochrony prawnej i podstawowych świadczeń oraz wspieraniu integracji oraz c) zapewnianiu bezpiecznego transportu dla osób przemieszczających się dalej. Partnerzy pracowali również nad stworzeniem podstaw dla środków przejściowych skupiających się na długoterminowej integracji uchodźców w Mołdawii. Współpraca między partnerami w ramach RRP zapewniła dotarcie do ponad 138 000 uchodźców i 22 000 członków społeczności przyjmującej oraz bezpośrednie wsparcie poprzez zapewnienie świadczeń w zakresie ochrony prawnej, artykułów pomocy humanitarnej (pomoc nieżywnościowa), transportu, tymczasowego zakwaterowania i uniwersalnej pomocy pieniężnej.

Pomoc uchodźcom w Mołdawii nadal koncentruje się na zaspokojeniu najpilniejszych potrzeb i zapewnieniu ochrony osobom o podwyższonym ryzyku, w tym uchodźcom niepełnosprawnym, osobom starszym i członkom mniejszości etnicznych, takim jak uchodźcy romscy. Partnerzy RCF pracowali również nad wsparciem wzmocnienia systemów krajowych w celu dostarczenia pomocy humanitarnej i ułatwienia włączenia społeczno-ekonomicznego uchodźców.

Najważniejsze informacje i osiągnięcia

W 2022 r. partnerzy RCF zaangażowali się w kluczowe ćwiczenia koordynacji międzyagencyjnej, w tym w opracowanie i wdrożenie planu zimowego oraz międzyagencyjnego planu awaryjnego. 49 000 uchodźców objętych planem zimowym otrzymało związane z porą zimową artykuły nieżywnościowe (NFI), a 30 000 gospodarstw domowych uchodźców i 18 000 osób z Mołdawii znajdujących się w trudnej sytuacji otrzymało zimowe dodatki pieniężne.

W siedmiu miejscowościach ustanowiono lokalne fora koordynacji ds. uchodźców w celu poprawy koordynacji na danym obszarze i zwiększenia lokalnego udziału w działaniach na rzecz uchodźców. Ustanowienie tych lokalnych forów koordynacyjnych pomogło zwiększyć udział lokalnych gmin, lokalnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym organizacji kobiecych, oraz przedstawicieli uchodźców i społeczności przyjmującej w ogólnym reagowaniu na sytuację uchodźców i stworzyć jednocześnie ściślejsze powiązania między miejscowościami a krajowymi forami koordynacyjnymi.

Grupa robocza ds. ochrony prawnej zapewniała podstawowe wsparcie dla uchodźców i członków społeczności przyjmującej. Kluczowe osiągnięcia obejmowały skuteczne działania na rzecz aktywacji systemu tymczasowej ochrony i przeniesienia 2 058 uchodźców w trudnej sytuacji do 13 krajów UE+. Grupa robocza ds. przemocy ze względu na płeć przeszkoliła około 2600 pracowników pierwszego kontaktu, rozdała ponad 18 000 zestawów godnościowych kobietom i dziewczętom oraz wsparła ponad 13 000 osób poprzez 28 Pomarańczowych Bezpiecznych Miejsc. Grupa robocza ds. ochrony dzieci zidentyfikowała ponad 900 dzieci bez opieki i oddzielonych od rodziny oraz zapewniła im ochronę. Około

Siedmioletni Makar i jego ośmioletnia siostra Adelina z Odessy na Ukrainie z mamą w Niebieskim Punkcie w Kiszyniowie. Pracownicy ośrodka zaprosili dzieci uchodźców do udziału w zajęciach rekreacyjnych, które mają pomóc im zapomnieć o wojnie. Fot.: UNICEF/VladimirDogoter

45 000 uchodźców, w tym 23 000 dzieci, otrzymało wielosektorową pomoc w ramach Niebieskich Punktów w całym kraju.

Grupa robocza ds. edukacji zapewniła edukację nieformalną 34 610 uczniom i wsparła zapisanie 1 823 dzieci uchodźców do szkół krajowych. Grupa robocza ds. zdrowia i żywienia pracowała nad wzmocnieniem krajowego systemu opieki zdrowotnej i zapewniła 44 093 uchodźcom podstawową opiekę zdrowotną, w tym usługi w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego, a 9 470 otrzymało podstawową opiekę zdrowotną. Przeszkolono ponad 2 tys. pracowników służby zdrowia, a działania promujące zdrowie objęły ponad 200 tys. beneficjentów.

Grupa robocza ds. pomocy humanitarnej (pomoc nieżywnościowa), zakwaterowania i transportu udzieliła wsparcia uchodźcom i zainteresowanym mołdawskim rodzinom w postaci ponad 261 139 artykułów pomocy nieżywnościowej, 2,6 mln gorących posiłków oraz transportu i dystrybucji drewna opałowego. Infrastruktura wodna i sanitarna została przygotowana na zimę poprzez zapewnienie ogrzewania i ciepłej wody na przejściach granicznych, dworcach autobusowych i obozach w Planca i Otaci.

Grupa robocza ds. źródeł utrzymania i integracji pomogła uchodźcom w uzyskaniu dostępu do stałych dochodów i możliwości integracji społeczno-ekonomicznej, przy czym ponad 800 osób uczestniczyło w kursach zawodowych i doradztwie zawodowym, a około 950 uchodźców uzyskało formalne zatrudnienie. Grupa robocza ds. środków pieniężnych udzieliła wsparcia dla ponad 108 000 uchodźców i 22 000 członków społeczności przyjmującej w ramach uniwersalnej pomocy pieniężnej. Grupa robocza ds. logistyki i zaopatrzenia zapewniła wsparcie logistyczne, podpisując długoterminową umowę na ponad 9000 m2 powierzchni magazynowej i wysyłając ponad 360 zamówień o wartości ponad 9,7 mln USD.

Grupa zadaniowa ds. płci przeprowadziła szkolenia na temat płci w działaniach humanitarnych i zapewniła finansowanie w wysokości 1 mln USD dla organizacji kierowanych przez kobiety. Ponad 500 podmiotów zajmujących się pomocą humanitarną i rozwojem zostało przeszkolonych w zakresie zapobiegania wykorzystywaniu seksualnemu i niegodziwemu traktowaniu (PSEA), a także opracowano i zatwierdzono wspólną międzyagencyjną standardową procedurę operacyjną dotyczącą PSEA. Grupa zadaniowa ds. odpowiedzialności wobec osób poszkodowanych zapewniła dostęp do informacji dla osób wysiedlonych oraz rozwój skutecznych systemów komunikacji dwukierunkowej, przy czym w 2022 r. zielona linia dla uchodźców odpowiedziała na około 55 200 zapytań. Wprowadzono system śledzenia pogłosek w celu tworzenia informacyjnych postów i moderowania komunikacji online; stworzono ponad 500 informacyjnych postów i moderowano 30 739 komunikacji online.

Luki i wyzwania

W obliczu licznych kryzysów, z którymi boryka się ten kraj, hojnej reakcji Mołdawii musi towarzyszyć większe zaangażowanie i wsparcie ze strony społeczności międzynarodowej. Zgodnie z duchem Globalnego porozumienia w sprawie uchodźców, kluczowe jest promowanie bardziej przewidywalnej i sprawiedliwej odpowiedzialności i podziału obciążeń, aby zmniejszyć presję na społeczeństwo mołdawskie i wesprzeć je w zaspokajaniu potrzeb społeczności przyjmujących i uchodźców w kraju. Zintegrowane podejście łączące wysiłki humanitarne i rozwojowe pomoże państwu lepiej przygotować się i zareagować na przyszłą niepewność i trwające przesiedlenia, w szczególności w celu wsparcia wdrożenia przez rząd systemu tymczasowej ochrony dla uchodźców z Ukrainy.

Aktywacja tymczasowej ochrony zapewni uchodźcom bardziej stabilny i przewidywalny status prawny, dając im większe możliwości integracji ze społecznością lokalną, dostępu do rynku pracy i bardziej trwałych możliwości pracy w celu osiągnięcia samowystarczalności. Ponieważ jednak Mołdawia nie jest członkiem Unii Europejskiej, nie ma dostępu do takich samych regionalnych mechanizmów reagowania i wsparcia jak państwa członkowskie UE. Dlatego też kluczowe znaczenie ma zapewnienie przez szereg podmiotów, w tym podmioty działające na rzecz rozwoju, trwałego wsparcia w celu zagwarantowania uchodźcom pełnego zakresu praw związanych z tymczasową ochroną, takich jak dostęp do edukacji, ochrony prawnej, podstawowych świadczeń zdrowotnych oraz pomocy społecznej. Chociaż rząd jest w pełni zaangażowany we włączenie uchodźców do systemów krajowych, zasoby są ograniczone i konieczne jest wzmocnienie krajowych systemów i usług.

Reakcja na sytuację uchodźców w Mołdawii w coraz większym stopniu skupia się na środkach przejściowych mających na celu promowanie integracji społeczno-ekonomicznej, jednak utrzymująca się niestabilność na Ukrainie podkreśla potrzebę utrzymania zdolności do reagowania w sytuacjach kryzysowych w przypadku kolejnych masowych przyjazdów. Zwiększono możliwości przyjmowania na punktach granicznych, w tym w ośrodkach kryzysowych dla uchodźców Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz ośrodkach przyjmowania w Palanca i Otaci. Rosnąca podatność nowo przybyłych na zagrożenia wymaga jednak zapewnienia podstawowych potrzeb i usług w zakresie ochrony prawnej, w szczególności dla grup podwyższonego ryzyka.

Ważne jest, aby nadal wzmacniać zaangażowanie uchodźców i społeczności przyjmujących, a także organizacji lokalnych, w działania na rzecz uchodźców, promując lokalne przywództwo i zapewniając, że mechanizmy koordynacji w coraz większym stopniu uwzględniają i wspierają wysiłki organizacji lokalnych. Wymaga to promowania większego dostępu do elastycznego i stabilnego finansowania dla istniejących podmiotów krajowych i lokalnych, a także większego zaangażowania ze strony sektora prywatnego w celu wspierania rozwoju społeczno-gospodarczego w społecznościach przyjmujących oraz dostępu do godnej pracy. Wreszcie, chociaż społeczeństwo mołdawskie wzorowo przyjęło uchodźców w swoich społecznościach i domach, kluczowe będzie wzmocnienie interwencji w zakresie spójności społecznej w celu zapobiegania i rozwiązywania narastających napięć społecznych oraz zwiększenia wsparcia dla społeczności przyjmujących. Równowaga ta jest niezbędna, aby zagwarantować, że Mołdawia pozostanie pozytywną przestrzenią ochrony dla uchodźców i najlepszym przykładem realizacji Globalnego porozumienia w sprawie uchodźców w praktyce.

PARTNERSTWO W DZIAŁANIU

Platforma na Rzecz Równości Płci jest dobrowolnym stowarzyszeniem ponad 46 organizacji członkowskich, które od 2015 roku działa wspólnie na rzecz aktywnego promowania równości płci w Mołdawii. Od początku napływu uchodźców z Ukrainy Platforma odgrywa kluczową rolę we wspieraniu swoich członków w pracy z kobietami z uchodźstwa i społeczności przyjmującej, promując budowanie potencjału, tworzenie sieci i działania rzecznicze. W połowie 2022 roku Platforma została współprzewodniczącą Grupy Zadaniowej RCF ds. Płci, wraz z UN Women, i była aktywnie zaangażowana w ułatwianie zaangażowania lokalnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w pomoc uchodźcom.
Działania te koncentrowały się na wzmocnieniu ekonomicznym, zapobieganiu przemocy ze względu na płeć i reagowaniu na nią oraz włączeniu społecznym. Innowacyjne finansowanie z Women Peace and Humanitarian Fund umożliwiło oddolnym organizacjom kobiecym, w tym członkom platformy, otrzymanie małych grantów na projekty humanitarne, budowanie pokoju i integracji społecznej. Na przykład we wsi Pelinia (rejon Drochia) odbyły się warsztaty poświęcone uprzedzeniom i stereotypom wśród kobiet uchodźców i kobiet ze społeczności przyjmującej, podkreślające znaczenie przeciwdziałania dyskryminacji, marginalizacji i wykluczeniu. W Cimislii projekt na rzecz społeczno-ekonomicznego włączenia kobiet-uchodźców koncentrował się na możliwościach lokalnego rynku pracy, przedsiębiorczości i zarządzaniu małym przedsiębiorstwem. Mobilne zespoły zapewniły wsparcie społeczne, prawne i medyczne kobietom, mężczyznom, chłopcom i dziewczętom w ponad 20 lokalnych społecznościach.
W całej Mołdawii Platforma i jej członkowie działają na rzecz wsparcia humanitarnego respektującego na płeć, zwalczania przemocy ze względu na płeć i promowania poprawy praw człowieka dla wszystkich, szczególnie grup wrażliwych. Biorąc pod uwagę fakt, że ponad 90% uchodźców w Mołdawii żyje wśród społeczności przyjmującej, zaangażowanie organizacji lokalnych, społeczności i organizacji oddolnych w reakcję jest kluczowe.

Kobiety uczestniczą w projekcie społecznym realizowanym przez Platformę na rzecz równości płci. Zdjęcie: Gender-Centru/Doina Chiosa

WYNIKI DZIAŁAŃ W MOŁDAWII NA KONIEC ROKU (marzec–grudzień 2022 r.)

W ramach międzyagencyjnego Regionalnego Planu Działania na rzecz Uchodźców (RRP) do działań w Mołdawii w 2022 r. włączyły się 42 organizacje partnerskie, które zapewniały usługi w zakresie ochrony oraz wielosektorowej pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, obywateli państw trzecich szukających schronienia oraz innych osób w potrzebie. Regionalny Plan Działań na rzecz Uchodźców stanowi uzupełnienie działań podejmowanych przez rząd i opiera się na wspólnych działaniach prowadzonych przez grupy wolontariuszy oraz inne lokalne podmioty. Liczba partnerów w ramach RRP nie obejmuje absolutnie wszystkich podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe w Mołdawii.

Liczby przedstawione poniżej dotyczą wyników działań partnerów w ramach RRP w kontekście regionalnych wskaźników dotyczących Planu.

200k
docelowa liczba osób

64%
osób, którym udzielono pomocy

128k*
liczba osób, którym udzielono pomocy

$391.5M
środki wnioskowane

76%
sfinansowano

$297M
środki otrzymane

42
Liczba partnerów w ramach RRP

59
liczba partnerów, którzy przekazują raporty

Catholic Relief Services, Japan Association for Aid and Relief, ACTED, ADRA, Clear Global, DRC, Emergency, Faros, Elpidas, Handicap International, HelpAge, Internews, INTERSOS, IsraAID, IRC, Oxfam, NRC, Peace Winds Japan, People in Need, Plan International, Fundacja Samu, Solidarite International, Fundacja TDH, War Child, We World, World Vision International, Casa Marioarei, Center Resonance, KeyStone Moldova, UNAIDS, FAO, ILO, IOM, OHCHR, UNDP, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNODC, WFP, WHO, UN WOMEN

Obszar		Partnerzy, którzy przekazują raporty	Liczba osób, którym udzielono pomocy	% osób, którym udzielono pomocy	Docelowa liczba osób
Ochrona prawna	Osoby fizyczne, którym udzielono wsparcia w zakresie dostępu do ochrony prawnej	22	98.4k	49%	200.0k
	Dzieci objęte usługami w zakresie ochrony prawnej dzieci		23.0k	92%	25.0k
	Uczestnicy przeszkoleni w zakresie ochrony prawnej dzieci oraz praw dziecka		1.0k		-
	Osoby fizyczne, którym przekazano informacje na temat dostępnych usług związanych z przemocą motywowaną płcią		74.3k	80%	93.0k
	Uczestnicy przeszkoleni z zapobiegania przemocy motywowanej płcią, reagowania na nią i łagodzenia ryzyka		1.0k	25%	4.2k
Podstawowe potrzeby	Osoby fizyczne, które otrzymały pomoc niepieniężną w zakresie podstawowych potrzeb	17	89.6k	100%	20.0k
Środki pieniężne	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie pieniężne	17	107.7k	72%	150.0k
Bezpieczeństwo żywnościowe	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie żywnościowe	17	128.7k	100%	20.0k
Ochrona zdrowia	Zapewnione konsultacje w zakresie MHPSS	14	16.0k		-
Edukacja	Dzieci korzystające z krajowego systemu edukacyjnego	16	1.9k	5%	35.0k

*Dla uniknięcia ewentualnego wielokrotnego liczenia tych samych osób liczba ta odpowiada najwyższej wartości wśród wskaźników liczby osób, którym udzielono pomocy danego rodzaju, nie zaś sumie wszystkich wartości wskaźników.

**Z uwzględnieniem partnerów wykonawczych dla organizacji partnerskich w ramach RRP

POLSKA

Przegląd sytuacji

Od czasu eskalacji konfliktu na Ukrainie w lutym ubiegłego roku Polska stała się jednym z głównych krajów przyjmujących uchodźców na świecie. Do końca 2022 r. ponad 1,5 mln uchodźców z Ukrainy zarejestrowało się w ramach ochrony tymczasowej lub podobnych krajowych programów ochrony, z czego 65 proc. stanowiły kobiety i dziewczęta.

Sejm RP przyjął w marcu 2022 roku ustawę o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie.[6] Ustawa zapewniała szeroką ochronę uchodźcom z Ukrainy, którzy uciekli przed konfliktem na Ukrainie 24 lutego lub później, w tym status prawny.

Polskie społeczeństwo zmobilizowało się, aby wspierać i odpowiadać na najpilniejsze potrzeby uchodźców z Ukrainy, w tym poprzez zapewnienie żywności i zakwaterowania. Ponad 30 proc. uchodźców ankietowanych w lipcu polegało na organizacji przyjęcia przez polskich obywateli i inicjatywy prywatne. Władze krajowe i lokalne utworzyły sieć ośrodków przyjmujących i tranzytowych, aby zaspokoić ogromne potrzeby, szczególnie na początku sytuacji kryzysowej. W 2022 roku rząd utworzył około 3 000 miejsc o różnej wielkości i pojemności w całym kraju, które mogą przyjąć jednocześnie do 135 000 uchodźców. Według szacunków władz ponad 470 000 uchodźców skorzystało z tych miejsc lub miało do nich dostęp.

W ciągu roku obserwowano ruchy wahadłowe, w tym nowe przyjazdy. Do końca 2022 roku 1 508 338 uchodźców z Ukrainy złożyło wnioski o nadanie polskiego indywidualnego numeru ewidencyjnego (PESEL).[7]

Pod względem geograficznego rozmieszczenia uchodźców, najwięcej osób ubiegających się o ochronę czasową w 2022 r. zarejestrowano w województwie mazowieckim (323 307), następnie dolnośląskim (161 245), śląskim (145 485), małopolskim (143 976) i wielkopolskim (136 474).

Pomimo wysiłków podejmowanych przez Rząd RP i partnerów humanitarnych uchodźcy znajdujący się w trudnej sytuacji (np. rodzice samotnie wychowujący dzieci, kobiety w ciąży, osoby starsze i niepełnosprawne) odnotowali wzrost niezaspokojonych potrzeb. Miało to miejsce w kontekście ekonomicznym, w którym wysoka inflacja i towarzyszący jej kryzys energetyczny przyczyniły się do dramatycznego wzrostu średnich wydatków na zakwaterowanie.

Najważniejsze informacje i osiągnięcia

Po przybyciu pierwszej fali uchodźców do Polski pierwszymi osobami zapewniającymi pomoc i przyjęcie na granicy (w tym gorące posiłki i transport do innych ośrodków) byli w wielu przypadkach wolontariusze. Dodatkowo Rząd RP, poprzez Państwową Straż Pożarną, policję, prywatnych przewoźników oraz Polskie Koleje Państwowe, zorganizował bezpłatny transport do zorganizowanych miejsc zakwaterowania.

Lokalne podmioty coraz częściej uczestniczyły w spotkaniach koordynacyjnych i szkoleniach dotyczących narzędzi i ocen stosowanych przez organizacje międzynarodowe. Podobnie organizacje międzynarodowe poprawiły swoje zrozumienie polskiego społeczeństwa obywatelskiego i podejścia do poprzednich przyjazdów z Ukrainy od 2014 roku.

Podmioty udzielające ochrony prawnej udzieliły informacji na temat praw i świadczeń ponad 675 000 uchodźców, którzy przebywali w Polsce lub przejeżdżali przez nią od początku sytuacji kryzysowej. Opracowano Standardowe Procedury Operacyjne (SOP) i krajowe ścieżki kierowania, aby ujednolicić i zharmonizować wysiłki w zakresie reagowania, zapobiegania i łagodzenia ryzyka przemocy ze względu na płeć. Partnerzy pracujący w obszarze zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (MHPSS) ułatwiali działania związane z rozwojem potencjału, aby zwiększyć zrozumienie i świadczenie usług MHPSS w sytuacjach kryzysowych.

[6] https://www.gov.pl/web/mswia-en/the-government-has-adopted-a-special-act-on-assistance-for-refugees-from-ukraine

[7] Rząd RP, Zarejestrowane wnioski o nadanie statusu UKR w związku z konfliktem na Ukrainie, styczeń 2023 r.

Partnerzy w ramach RRP zapewnili pomoc pieniężną ponad 615 000 uchodźców w trudnej sytuacji w całym kraju, umożliwiając im dostęp do podstawowych artykułów i usług. System zarządzania środkami pieniężnymi zminimalizował powielanie działań i był w stanie zwiększyć skalę pomocy w obliczu trudnych warunków zimowych. Partnerzy działający w zakresie schronień ukończyli mapowanie 927 miejsc zbiorowego zakwaterowania w całym kraju, określając, ile z nich było nadal aktywnych, liczbę zajętych i wolnych miejsc, potrzeby w zakresie napraw infrastruktury oraz przydatne informacje na temat demografii i najpilniejszych potrzeb.

Sektor edukacji wspierał i uzupełniał wysiłki rządu w celu rozszerzenia dostępu do krajowego systemu edukacji dla dzieci z Ukrainy, co doprowadziło do zapisania do krajowego systemu edukacji około 197 000 ukraińskich dzieci i młodzieży. Dzieciom i młodzieży przebywającym w Polsce i w tranzycie zapewniono ponad 900 tys. możliwości kształcenia nieformalnego, pozaszkolnego i alternatywnego.

Podjęto również wysiłki w celu ułatwienia uchodźcom znalezienia pracy. W grudniu partnerzy RRP zorganizowali trzy targi pracy w Warszawie, Lublinie i Krakowie. Ponad 120 firm wsparło te wydarzenia, w których wzięło udział około 1500 uchodźców, a 1300 złożyło warunkowe oferty pracy.

W odpowiedzi na potrzeby zdrowotne partnerzy współpracowali z Ministerstwem Zdrowia w zakresie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych poprzez dostarczanie leków, materiałów, szczepionek i sprzętu. Dostęp do usług był wspierany poprzez komunikację w zakresie zmiany zachowań społecznych i łączenie uchodźców z krajowymi usługami zdrowotnymi, w tym poprzez broszury informacyjne na temat zdrowia w kilku językach i infolinie. Grupa robocza MHPSS we współpracy z Ministerstwem Zdrowia przeprowadziła inicjatywy budowania potencjału i zwiększyła zakres usług na poziomie społeczności i placówek.

Kluczowe znaczenie miał znaczny wzrost udziału urzędników rządowych w różnych forach koordynacyjnych RRP w Warszawie i innych istotnych miejscach. Podczas planowania RRP na rok 2023 rząd podzielił się listą priorytetów, wokół których sektory opracowały swoje strategie, aby uniknąć powielania działań. Podobnie współpraca między partnerami humanitarnymi a władzami lokalnymi (powiatami i gminami) zaowocowała skoordynowanym planowaniem gotowości na wypadek sytuacji kryzysowej, co doprowadziło do przygotowania i aktualizacji planów przygotowania na zimę i planów awaryjnych.

Partnerzy humanitarni dostarczyli w ramach pomocy humanitarnej artykuły nieżywnościowe i zapasy zimowe, a także wsparli odbudowę budynków publicznych w obszarach przygranicznych. Te prace remontowe przyczyniły się do wsparcia społeczności przyjmujących, a jednocześnie zapewniły dodatkowe miejsca schronienia dla uchodźców, zwiększając tym samym możliwości na wypadek kolejnych masowych przyjazdów z Ukrainy.

Luki i wyzwania

W obliczu jednego z największych i najszybszych w historii napływów uchodźców w momencie rozpoczęcia działań krajowe i międzynarodowe organizacje humanitarne w Polsce starały się znaleźć sposób na połączenie pilnej potrzeby pomocy setkom tysięcy osób w potrzebie z przekonującą prośbą wielu interesariuszy o szybkie opracowanie wspólnych podejść i analiz.

Początkowe wyzwania operacyjne były często związane z ograniczonymi możliwościami podmiotów do szybkiego zwiększenia skali i jednocześnie świadczenia usług wysokiej jakości, w połączeniu z ograniczoną obecnością organizacji międzynarodowych w Polsce przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej. W początkowych tygodniach organizacje lokalne i diaspory, a także wolontariusze szybko się zmobilizowali i zareagowali jako pierwsi.

Ponadto ograniczone były możliwości szkoleniowe lokalnych partnerów humanitarnych w zakresie kwestii technicznych, takich jak pierwsza pomoc psychologiczna (PFA), podstawowe zasady ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym i przemocą (PSEA) oraz brak kodeksu postępowania odpowiedzialnego za weryfikację wolontariuszy i pracowników.

Podczas gdy włączanie uchodźców z Ukrainy w polskie społeczeństwo i gospodarkę postępowało szybko, część populacji uchodźców nadal borykała się z wyzwaniami, co można zobrazować sytuacją lokalową. Według oficjalnych szacunków na koniec 2022 roku ponad 80 tys. osób pozostawało w miejscach zbiorowego zakwaterowania i nie było w pełni usamodzielnionych. Za zarządzanie tymi przestrzeniami odpowiadał szereg podmiotów (województwa, gminy, organizacje pozarządowe i instytucje prywatne). Takie fragmentaryczne podejście sprawiło, że podjęcie kompleksowego mapowania różnych struktur stanowiło wyzwanie. Wraz z postępującą integracją uchodźców na rynku pracy szereg przeszkód uniemożliwiał niektórym uchodźcom uzyskanie dostępu do zatrudnienia. Należały do nich na przykład bariera językowa i brak możliwości opieki nad dziećmi. Władze i partnerzy w ramach RRP zajęli się tymi przeszkodami, ale pozostało jeszcze wiele do zrobienia.

Podczas gdy polski rozdział RRP był w stanie zmobilizować środki w wysokości 69% całkowitego budżetu RRP, kilku małych partnerów krajowych otrzymało jedynie minimalne bezpośrednie finansowanie.[8] W październiku organizacje krajowe napisały list otwarty do organizacji międzynarodowych i społeczności darczyńców, aby zwrócić uwagę między innymi na potrzeby finansowe małych organizacji krajowych. Prawie rok po rozpoczęciu działań kontynuacja wyjątkowego wsparcia finansowego na poprzednim poziomie nie jest zagwarantowana, a liczba wolontariuszy spadła, podczas gdy wśród niektórych uchodźców nadal istnieją znaczne potrzeby.

PARTNERSTWO W DZIAŁANIU

Medycy z polskiej grupy Humanosh Med Evacuation przeprowadzili ewakuacje medyczne ponad 2000 pacjentów z Ukrainy.
Oddział Humanosh Med Evacuation to polska fundacja, która działa od marca 2022 roku. W pierwszych tygodniach fundacja ewakuowała ze szpitali ukraińskich dzieci z przewlekłymi chorobami nefrologicznymi i onkologicznymi oraz organizowała transporty do pociągu ewakuacji medycznej polskiego MSWiA. Obecnie, zgodnie z unijnym mechanizmem ochrony ludności, grupa regularnie przewozi chorych i rannych do Medevac Hub w Jasionce na lotnisku w Rzeszowie, gdzie są odbierani przez samoloty ewakuacyjne wysyłane przez kraje przyjmujące. Transporty realizowane są również do szpitali w Polsce. Specjalnie przeszkolone zespoły pracują na terenie całej Ukrainy, w tym bezpośrednio na linii frontu. Ponadto polscy medycy prowadzą szkolenia w zakresie ewakuacji medycznej dla zespołów ukraińskich. Dziś zespół medyczny liczy około 80 osób – lekarzy, ratowników medycznych, pielęgniarek i ratowników medycznych. Grupa dysponuje 20 ambulansami. Korzysta także z dwóch autobusów otrzymanych od Prezydenta Miasta Piły, które zostały dostosowane do potrzeb transportu sanitarnego.
W 2022 roku wpłynęły 1992 prośby o ewakuację medyczną, 1664 (84 procent) z Ukrainy, 234 (12 procent) z Polski. W sumie zrealizowano 1701 ewakuacji medycznych.

Transfer ponad 40 pacjentów z Ukrainy przez Humanosh Med Evacuation na lotnisku w Rzeszowie, lipiec 2022 r. fot. Humanosh

[8] Ponadto przekazano 62 mln USD na potrzeby ogólnej skoordynowanej reakcji. Obejmuje to 28 mln USD przekazane przez partnerów objętych programem RRP wraz z ich początkowymi apelami oraz 33 mln USD przekazane przez organizacje uczestniczące w skoordynowanym reagowaniu, ale niewystępujące w ramach programu RRP.

WYNIKI DZIAŁAŃ W POLSCE NA KONIEC ROKU (marzec–grudzień 2022 r.)

W ramach międzyagencyjnego Regionalnego Planu Działania na rzecz Uchodźców (RRP) do działań w Mołdawii w 2022 r. włączyły się 42 organizacje partnerskie, które zapewniały usługi w zakresie ochrony oraz wielosektorowej pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, obywateli państw trzecich szukających schronienia oraz innych osób w potrzebie. Regionalny Plan Działań na rzecz Uchodźców stanowi uzupełnienie działań podejmowanych przez rząd i opiera się na wspólnych działaniach prowadzonych przez grupy wolontariuszy oraz inne lokalne podmioty. Liczba partnerów w ramach RRP nie obejmuje absolutnie wszystkich podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe w Mołdawii.

Liczby przedstawione poniżej dotyczą wyników działań partnerów w ramach RRP w kontekście regionalnych wskaźników dotyczących Planu.

1M
docelowa liczba osób

893k*
liczba osób, którym udzielono pomocy

$777.7M
środki wnioskowane

$536.7M
środki otrzymane

85
Liczba partnerów w ramach RRP

44
liczba partnerów, którzy przekazują raporty

Catholic Relief Services, Japan Association for Aid and Relief, ACTED, ADRA, Clear Global, DRC, Emergency, Faros, Elpidas, Handicap International, HelpAge, Internews, INTERSOS, IsraAID, IRC, Oxfam, NRC, Peace Winds Japan, People in Need, Plan International, Fundacja Samu, Solidarite International, Fundacja TDH, War Child, We World, World Vision International, Casa Marioarei, Center Resonance, KeyStone Moldova, UNAIDS, FAO, ILO, IOM, OHCHR, UNDP, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNODC, WFP, WHO, UN WOMEN

Obszar		Partnerzy, którzy przekazują raporty	Liczba osób, którym udzielono pomocy	% osób, którym udzielono pomocy	Docelowa liczba osób
Ochrona prawna	Osoby fizyczne, którym udzielono wsparcia w zakresie dostępu do ochrony prawnej	26	675.5k	66%	1.0M
	Dzieci objęte usługami w zakresie ochrony prawnej dzieci		282.6k	113%	250.0k
	Uczestnicy przeszkoleni w zakresie ochrony prawnej dzieci oraz praw dziecka		2.3k	76%	3.0k
	Osoby fizyczne, którym przekazano informacje na temat dostępnych usług związanych z przemocą motywowaną płcią		52.1k	28%	186.5k
	Uczestnicy przeszkoleni z zapobiegania przemocy motywowanej płcią, reagowania na nią i łagodzenia ryzyka		2.7k	122%	2.2k
Podstawowe potrzeby	Osoby fizyczne, które otrzymały pomoc niepieniężną w zakresie podstawowych potrzeb	26	571.1k	92%	619.3k
Środki pieniężne	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie pieniężne	26	615.2k	73%	844.7k
Bezpieczeństwo żywnościowe	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie żywnościowe	26	139.7k	202%	69.1k
Ochrona zdrowia	Zapewnione konsultacje w zakresie MHPSS	21	173.2k	81%	214.3k
Edukacja	Dzieci korzystające z krajowego systemu edukacyjnego	10	197.4k	26%	750.0k

* The number of individuals reached is an estimate based on the highest number of individuals reached per activity , per sector and/or per region, to avoid double counting.
** This includes MHPSS services provided by the health partners only (excluding protection and GBV)

RUMUNIA

Przegląd sytuacji

Od 24 lutego odnotowano ponad 2,2 mln przekroczeń granicy, w tym ruch wahadłowy, w Rumunii z Ukrainy i Mołdawii. Do końca grudnia Rumunia przyjęła 106 268 uchodźców z Ukrainy,[9] z czego prawie 80 procent stanowiły kobiety i dzieci. Ponad 101 000 Ukraińców i obywateli państw trzecich przybywających z Ukrainy otrzymało status na mocy dyrektywy o tymczasowej ochronie, która zapewnia ramy dla ich legalnego pobytu i dostępu do szerokiego zakresu praw i usług w Rumunii. Na mocy dyrektywy o tymczasowej ochronie Rumunia zapewniła uchodźcom z Ukrainy dostęp do krajowych systemów i usług, takich jak edukacja, zdrowie, zakwaterowanie, usługi socjalne, jak również dostęp do usług związanych z zatrudnieniem.

Ponad 90 procent ukraińskich uchodźców objętych ochroną tymczasową mieszkało w obszarach miejskich i podmiejskich, głównie w kwaterach prywatnych w ramach społeczności przyjmujących. W oparciu o wielosektorową ocenę potrzeb przeprowadzoną w październiku 2022 r., prawie 70 procent gospodarstw domowych uchodźców w Rumunii korzystało z rządowego programu 50/20, w ramach którego zapewniono 50 lei rumuńskich na osobę dziennie na zakwaterowanie, a 20 lei na osobę dziennie na wyżywienie.[10] Około 7 700 uchodźców mieszkało w ośrodkach zakwaterowania zarządzanych przez rząd Rumunii.[11]

W dniu 26 lipca 2022 r. rząd Rumunii uruchomił Krajowy Plan Działań (NPM) na rzecz ochrony i integracji osób przesiedlonych z Ukrainy i beneficjentów ochrony tymczasowej w Rumunii. Krajowy Plan Działań opracowany przy udziale partnerów RRP stanowił przejście od ostrej sytuacji kryzysowej do długoterminowej fazy ochrony i integracji w ramach reagowania. W celu opracowania KPM i wsparcia jego realizacji rząd powołał grupy robocze skupiające się na ochronie i włączeniu społecznym w obszarach zdrowia, edukacji, zatrudnienia, zakwaterowania, osób w trudnej sytuacji, dzieci i młodzieży, przeciwdziałania handlowi ludźmi i przemocy ze względu na płeć (GBV). Partnerzy w ramach RRP dostosowali swoje plany tak, aby były one zgodne z Krajowym Planem Działań i uzupełniały go, a jednocześnie pozwalały na elastyczne reagowanie na sytuacje nadzwyczajne i pojawiające się potrzeby. Liderzy i współliderzy sektorowi RRP uczestniczyli w rządowych grupach roboczych, zapewniając synergię i komunikację priorytetów politycznych.

Od początku kryzysu uchodźczego na Ukrainie uchodźcy w Rumunii mogli korzystać ze skutecznych mechanizmów wsparcia kierowanych przez rząd. Partnerzy w ramach RRP wspierali krajowe działania w reakcji na sytuację uchodźców, dostarczając uzupełniającą pomoc w obszarach ochrony prawnej, GBV, ochrony dzieci, edukacji, opieki zdrowotnej, zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (MHPSS) oraz dostarczając uniwersalne środki pieniężne, zestawy higieniczne, podstawowe artykuły pomocowe i żywność.

Aby ułatwić uchodźcom dostęp do usług związanych z reagowaniem, utworzono centra kompleksowej obsługi, takie jak centrum usług zintegrowanych w RomExpo w Bukareszcie, centrum CATTIA w Braszowie lub centrum Nicolina w Iasi, które zapewniały kompleksowy zakres świadczeń i wsparcia, od rejestracji, przez pomoc pieniężną i artykuły materialne, po informacje i doradztwo. Podobnie Niebieskie Punkty zapewniały informacje i skierowania dla uchodźców w drodze lub w głównych obszarach koncentracji uchodźców. W pierwszych dniach napływu uchodźców we współpracy z organami ds. sytuacji nadzwyczajnych wprowadzono również mechanizmy mające na celu identyfikację i kierowanie uchodźców wymagających szczególnej troski na punktach granicznych, w tym dzieci bez opieki i oddzielonych od rodziny, osób niepełnosprawnych i osób o poważnych potrzebach medycznych, do wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych i służb. Partnerzy w ramach RRP z powodzeniem uruchomili infolinie i strony informacyjne oraz wsparli prowadzoną przez rząd stronę informacyjną dla uchodźców w Rumunii, aby zwiększyć świadomość uchodźców na temat ich praw i pomóc im w poruszaniu się po dostępnych usługach wsparcia. Jednocześnie partnerzy RRP zapewnili wielozadaniową pomoc pieniężną, aby umożliwić uchodźcom zaspokojenie ich podstawowych potrzeb.

---

[9] Źródło: Department for Emergency Situations, General Inspectorate for Border Police, General Inspectorate for Immigration, 4 grudnia 2022. Zobacz: Portal danych UNHCR, Rumunia, https://data.unhcr.org/en/dataviz/234?sv=54&geo=10782.

[10] UNHCR-Reach, Rumunia - wielosektorowa ocena potrzeb (MSNA), kluczowe ustalenia wstępne, listopad 2022 r.

[11] UNHCR, Portal danych operacyjnych/Rumunia, Overview on Sites and Locations, dostęp 17 listopada 2022 r.

Najważniejsze informacje i osiągnięcia

Zgodnie z rządowym krajowym planem działań wszystkie podmioty sektorowe ściśle współpracowały w celu koordynacji i zapewnienia uzupełniającego wsparcia dla działań krajowych poprzez doradztwo techniczne i inicjatywy w zakresie budowania potencjału oraz poprzez bezpośrednią pomoc w zakresie ochrony uchodźców. W 2022 r. ponad 177 000 uchodźców skorzystało z pomocy w zakresie ochrony prawnej, takich jak usługi doradztwa i zarządzania przypadkami, a ponad 1000 pracowników, wolontariuszy i organów otrzymało szkolenia w zakresie ochrony w celu poprawy jakości reakcji i zaspokojenia potrzeb uchodźców, w tym wiedzy na temat przemocy ze względu na płeć (GBV) oraz umiejętności w zakresie zapobiegania i reagowania.

Od początku konfliktu do końca roku 155 000 uchodźców z Ukrainy otrzymało informacje (35 000) oraz porady prawne i doradztwo (120 000). Pod koniec 2022 r. sektor ochrony zauważył wzrost liczby uchodźców pozostających w Rumunii, którzy byli narażeni na długotrwały stres i bardziej potrzebują świadczeń związanych z ochroną.

Dużym sukcesem w sektorze ochrony dzieci była wspólna inicjatywa ustanowienia i wdrożenia Primero, oprogramowania o otwartym kodzie źródłowym, pomagającego pracownikom zewnętrznym w identyfikacji i rejestracji dzieci uchodźców, w tym dzieci bez opieki i oddzielonych od rodziny, oraz w kierowaniu ich w razie potrzeby do specjalistycznych świadczeń. Do końca stycznia 2023 roku Krajowy Urząd Ochrony Praw Dziecka i Adopcji (NAPCRA) poinformował, że zarejestrowano 18 782 dzieci. Obecnie jest to uznawane za dobrą praktykę w regionie z potencjałem do rozwoju transgranicznych mechanizmów zarządzania przypadkami i kierowania.

W 2022 roku Grupa robocza ds. środków pieniężnych wspierała harmonizację wartości transferów gotówkowych i kryteriów kwalifikujących organizacje dostarczające środki pieniężne zgodnie z zaleceniem rządu Rumunii. Opracowano również matrycę ryzyka, aby wesprzeć agencje w planowaniu i projektowaniu programu gotówkowego. Łącznie 66 000 uchodźców skorzystało z pomocy finansowej za pośrednictwem partnerów RRP.

Partnerzy współpracowali z rządem Rumunii w celu wsparcia dzieci ukraińskich uchodźców zarówno poprzez formalne, jak i nieformalne sposoby edukacji, w sposób komplementarny, z około 4 000 dzieci zarejestrowanych w krajowym systemie edukacji i prawie 6 000 zaangażowanych w alternatywne, ale formalne programy nauczania do końca 2022 r. Podjęto również wysiłki w celu promowania działań w zakresie spójności społecznej, takich jak zapewnienie kursów języka rumuńskiego i zachęcanie do interakcji społecznych między dziećmi uchodźczymi z Ukrainy i ich rumuńskimi rówieśnikami. Prace te przyczyniły się również do zaspokojenia potrzeb bardziej systemowych i rozwoju potencjału, takich jak ograniczone możliwości zapisów, przy czym prawie 35 000 dzieci otrzymało materiały rekreacyjne i podstawowe materiały edukacyjne.

Ponad 30 partnerów grup roboczych ds. zdrowia, zdrowia psychicznego (MHPSS) oraz zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego (SRH) zapewniło usługi zdrowotne dla ponad 100 000 uchodźców z Ukrainy w 2022 r. Partnerzy w ramach RRP wspierali podstawowe usługi zdrowotne w punkcie kompleksowej obsługi uchodźców RomExpo w Bukareszcie oraz kliniki medycyny rodzinnej włączające uchodźców, udzielili ponad 2 000 konsultacji w 2022 r. i zamówili artykuły i materiały medyczne za ponad 1,1 mln USD zgodnie z prośbami i priorytetami rządu w 2022 r.

LUKI I WYZWANIA

Ponieważ wojna trwa nadal w 2023 r., oczekuje się, że nowo przybyli będą różnić się pod względem statusu społeczno-ekonomicznego i podatności na zagrożenia. Osoby o mniejszych środkach finansowych, które wcześniej pozostały na Ukrainie, mogą zostać zmuszone do opuszczenia kraju w miarę pogarszania się warunków, zwłaszcza w miesiącach zimowych i w miarę postępowania konfliktu, w tym osoby o szczególnych potrzebach, takie jak osoby starsze, osoby niepełnosprawne oraz dzieci bez opieki i oddzielone od rodziny. Oczekuje się, że podatność na zagrożenia ekonomiczne dotknie również uchodźców już przebywających w Rumunii, ponieważ ich długotrwałe wysiedlenie uszczupla oszczędności finansowe i zwiększa ryzyko stosowania negatywnych mechanizmów radzenia sobie. Ciągłość programów rządowych i pomocy pieniężnej ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia godnych warunków życia uchodźcom, którzy nie mogą w inny sposób zaspokoić potrzeb swoich rodzin. W miarę rozwoju tych programów zasadnicze znaczenie ma wspieranie włączenia do systemów krajowych, takich jak edukacja i praca. Zagrożenia w zakresie ochrony nowo przybyłych są wysokie i obejmują handel ludźmi, GBV, oddzielanie dzieci od rodziców i opiekunów, wykorzystywanie seksualne i niegodziwe traktowanie, jak również wysoki poziom stresu psychospołecznego związanego z konfliktem. Ponieważ dzieci stanowią jedną trzecią całkowitej liczby uchodźców, którzy przedostali się do Rumunii z Ukrainy, systematyczne identyfikowanie dzieci zagrożonych przemocą, wykorzystywaniem i nadużyciami ma kluczowe znaczenie.

Luki nadal utrudniają uchodźcom dostęp do krajowych systemów ochrony prawnej i rynku pracy, co ostatecznie wpływa na ich integrację w Rumunii. Na przykład dokument ochrony tymczasowej w kraju nie obejmuje obszaru zamieszkania uchodźców, co powoduje opóźnienia i wyzwania dla uchodźców w korzystaniu z usług lekarzy rodzinnych, którzy są punktem wejścia do rumuńskiego systemu opieki zdrowotnej. Utrudnia to również państwu możliwość prowadzenia właściwego monitoringu i oceny opieki społecznej w celu zapewnienia, że uchodźcy znajdujący się w trudnej sytuacji (np. osoby starsze i osoby niepełnosprawne) są objęci tymi programami. Dokumenty wydane przez władze w celu potwierdzenia miejsca zamieszkania nie zawsze są akceptowane przez dostawców usług na poziomie lokalnym.

Zainteresowanie zapisem dzieci uchodźców z Ukrainy do rumuńskich szkół był początkowo stosunkowo niski, głównie ze względu na barierę językową i oczekiwanie, że pobyt w Rumunii będzie tymczasowy, w wyniku czego preferowano naukę przez Internet lub ośrodki edukacyjne oferujące zajęcia oparte na ukraińskim programie nauczania. Te alternatywne opcje nie są jednak trwałe w dłuższej perspektywie i bardzo potrzebne są ponowne wysiłki, aby zapewnić stopniową integrację dzieci uchodźców w krajowym systemie edukacji i poprzez ten system, przygotowując je jednocześnie do powrotu na Ukrainę, gdy sytuacja na to pozwoli.

Aby poprawić dostęp do usług, uchodźcy z Ukrainy potrzebują dokładnych i aktualnych informacji na temat praw i dostępnych dla nich usług. Partnerzy RRP będą współpracować z instytucjami rządowymi, zgodnie z odpowiednimi dyspozycjami Krajowego Planu Działań, w celu zwiększenia wysiłków na rzecz dostarczania uchodźcom z Ukrainy informacji o dostępności świadczeń oraz o praktycznych aspektach dostępu do nich. Jak wynika z wypowiedzi uchodźców, bariera językowa pozostaje jedną z najistotniejszych przeszkód w integracji, zwłaszcza w dostępie do opieki medycznej i psychospołecznej, doradztwa prawnego, edukacji i rynku pracy.

Partnerzy zauważyli również, że wyzwania związane z zasobami ludzkimi i nieprzewidywalność cykli finansowania również ograniczają zdolność do zwiększenia skali długoterminowego programowania. Brak dostępności najważniejszych usług w zakresie zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego dla dzieci i młodzieży nadal stanowi kluczową lukę w świadczeniach.

PARTNERSTWO W DZIAŁANIU

Jesuit Refugee Service (JRS) Romania została założona w 2000 roku i obecnie pracuje w niej ponad 140 pracowników i ponad 150 wolontariuszy.
W ramach RRP dostęp do edukacji dla dzieci uchodźców w Rumunii jest priorytetem i zobowiązaniem partnerów w ramach RRP. JRS wspiera ukraińskie dzieci uchodźcze w zapisach i uczęszczaniu do rumuńskich szkół, a także w działaniach związanych z edukacją pozaformalną. JRS prowadzi obecnie kompleksowy program edukacyjny jako część szerszego podejścia do promowania samodzielności wśród uchodźców i kompleksowego wsparcia w zakresie integracji. Projekt ma podwójny cel – promowanie spójności społecznej poprzez zbliżenie ukraińskich dzieci do ich rumuńskich rówieśników oraz umożliwienie rodzicom uczestnictwa w rynku pracy w czasie, gdy ich dzieci są w szkole.
Aby wzmocnić krajowy system edukacji, JRS zatrudnia ponad 100 ukraińskich nauczycieli, którzy zostali oddelegowani do rumuńskich szkół w porozumieniu z odpowiednimi lokalnymi inspektoratami szkolnymi. Dzięki temu dzieci ukraińskie mogą kontynuować swój krajowy program edukacyjny podczas pobytu w Rumunii, a jednocześnie są włączone do szkół, mają dostęp do rumuńskich programów nauczania, mogą wchodzić w interakcje z rumuńskimi dziećmi, co z kolei zwiększa spójność społeczną i integrację. Ponad 2500 dzieci jest zapisanych i uczęszcza na zajęcia w Bukareszcie, Konstancy, Galati, Braili, Ploiesti i Medias za pośrednictwem 23 centrów edukacyjnych i różnych ośrodków edukacyjnych wspieranych przez JRS.

Zdjęcie: Działania w centrum edukacyjnym przy szkole nr 11 w Konstancy, maj 2022, @JRS

WYNIKI DZIAŁAŃ W RUMUNII NA KONIEC ROKU (marzec–grudzień 2022 r.)

W ramach międzyagencyjnego Regionalnego Planu Działania na rzecz Uchodźców (RRP) do działań w Rumunii w 2022 r. włączyły się 22 organizacje partnerskie, które zapewniały usługi w zakresie ochrony oraz wielosektorowej pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, obywateli państw trzecich szukających schronienia oraz innych osób w potrzebie. Regionalny Plan Działań na rzecz Uchodźców stanowi uzupełnienie działań podejmowanych przez rząd i opiera się na wspólnych działaniach prowadzonych przez grupy wolontariuszy oraz inne lokalne podmioty. Liczba partnerów w ramach RRP nie obejmuje absolutnie wszystkich podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe w Rumunii.

Liczby przedstawione poniżej dotyczą wyników działań partnerów w ramach RRP w kontekście regionalnych wskaźników dotyczących Planu.

350k
docelowa liczba osób

56%
osób, którym udzielono pomocy

195k*
liczba osób, którym udzielono pomocy

$226.6M
środki wnioskowane

81%
sfinansowano

$184.4M
środki otrzymane

22
Liczba partnerów w ramach RRP

25
liczba partnerów, którzy przekazują raporty

Partnerzy, którzy przekazują raporty: ACF, Angel Appeal, ARPCPS, Ateliere, Austism, CNRR, DRC, eLiberare, Estuar, FONSS, Habitat, HEKS/EPER, IOM, NRC, NYF, PATRIR, Plan, Project Voyager, SC, Sensiblu, TdH, UNHCR, UNICEF, WHO, WWI

Obszar		Partnerzy, którzy przekazują raporty	Liczba osób, którym udzielono pomocy	% osób, którym udzielono pomocy	Docelowa liczba osób
Ochrona prawna	Osoby fizyczne, którym udzielono wsparcia w zakresie dostępu do ochrony prawnej	15	129.0k	100%	120.0k
	Dzieci objęte usługami w zakresie ochrony prawnej dzieci		18.0k	36%	50.0k
	Uczestnicy przeszkoleni w zakresie ochrony prawnej dzieci oraz praw dziecka		0.9k	58%	1.5k
	Osoby fizyczne, którym przekazano informacje na temat dostępnych usług związanych z przemocą motywowaną płcią		33.0k	33%	100.0k
	Uczestnicy przeszkoleni z zapobiegania przemocy motywowanej płcią, reagowania na nią i łagodzenia ryzyka		1.1k	22%	5.0k
Podstawowe potrzeby	Osoby fizyczne, które otrzymały pomoc niepieniężną w zakresie podstawowych potrzeb	12	195.0k	100%	50.0k
Środki pieniężne	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie pieniężne	12	66.0k	55%	120.0k
Bezpieczeństwo żywnościowe	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie żywnościowe	12	93.0k	100%	50.0k
Ochrona zdrowia	Zapewnione konsultacje w zakresie MHPSS	11	49.0k	100%	40.0k
Edukacja	Dzieci korzystające z krajowego systemu edukacyjnego	7	35.0k	100%	10.0k

SŁOWACJA

Przegląd sytuacji

W 2022 r. ponad milion Ukraińców i obywateli państw trzecich potrzebujących międzynarodowej ochrony i pomocy przekroczyło granicę Słowacji. Kobiety i dzieci stanowiły 78 procent całej przesiedlonej populacji.

Rząd Słowacji życzliwie utrzymywał otwarte granice i kierował działaniami w odpowiedzi na sytuację uchodźców z Ukrainy. Władze krajowe, okręgowe i lokalne szybko zareagowały na dużą liczbę przybyszów potrzebujących pomocy humanitarnej. W duchu solidarności społeczności lokalne, a także sektor prywatny, społeczeństwo obywatelskie, organizacje zajmujące się uchodźcami, stowarzyszenia wyznaniowe oraz tysiące słowackich wolontariuszy podjęły współpracę z podmiotami zajmującymi się pomocą humanitarną w uzupełnieniu do działań rządu. Wraz z międzynarodowymi organizacjami pozarządowymi i agencjami Organizacji Narodów Zjednoczonych podmioty te udzieliły znacznego wsparcia w punktach recepcyjnych na granicy, w pierwszych ośrodkach zakwaterowania i na obszarach miejskich.

Reakcja na sytuację uchodźców na Słowacji opierała się na wielosektorowym i wielopodmiotowym podejściu ogólnospołecznym. W ramach działań oceniono konkretne potrzeby uchodźców i orędowano za ich prawami i dostępem do świadczeń. Nacisk położono na zakwaterowanie, dostęp do opieki zdrowotnej, edukację, doradztwo prawne, ochronę dzieci, specjalistyczne usługi dla osób dotkniętych przemocą ze względu na płeć (GBV), a także mechanizmy zapobiegania i ograniczania ryzyka, źródła utrzymania i integrację gospodarczą, ochronę socjalną i możliwości społeczno-ekonomiczne.

Słowacja przyjęła trzy pakiety ustaw w związku z sytuacją na Ukrainie, w tym ustawę o azylu i ustawę o pobycie cudzoziemców, mające na celu ułatwienie integracji osób uciekających z Ukrainy. Pakiety ustaw dotyczyły pobytu i ochrony tymczasowej, dostępu do rynku pracy, edukacji, transportu, zakwaterowania, ochrony socjalnej i opieki zdrowotnej. Status ochrony tymczasowej był już dostępny dla uchodźców przybywających z Ukrainy i ich rodzin od 1 marca 2022 r., a według stanu na koniec grudnia 2022 r. łącznie 104 764 osoby złożyły wniosek o ochronę tymczasową na Słowacji.

W oparciu o istniejące struktury rządowe i kierowane przez rząd oraz doświadczenie lokalnych służb działania międzyagencyjne w pierwszej fazie sytuacji kryzysowej uzupełniały wysiłki podejmowane w trakcie realizacji wielosektorowego Planu Działań na Rzecz Uchodźców (RRP). W sumie 21 partnerów połączyło siły i skoordynowało działania, aby wesprzeć rząd w poprawie skuteczności i jakości świadczonej pomocy i usług. We współpracy z rządem UNHCR ustanowił Forum Koordynacji ds. Uchodźców (RCF) wraz z mechanizmami koordynacji sektorowej, w tym grupy i podgrupy robocze w kluczowych obszarach ochrony prawnej, GBV, integracji, ochrony dzieci, zdrowia, zdrowia psychicznego i wsparcia psychospołecznego (MHPSS), zarządzania informacjami, pomocy pieniężnej, a także grupy zadaniowe ds. ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym i niegodziwym traktowaniem (PSEA) oraz przeciwdziałania handlowi ludźmi. W celu maksymalizacji koordynacji na poziomie terenowym RCF Wschód służyło jako platforma koordynacji wszystkich partnerów działających w regionach przygranicznych Koszyce i Preszów, w szczególności na przejściach granicznych.

Najważniejsze informacje i osiągnięcia

Przez cały 2022 r. partnerzy w ramach RRP byli obecni na przejściach granicznych, w ośrodkach tranzytowych i recepcyjnych, ośrodkach zakwaterowania zbiorowego, punktach pomocy i innych miejscach, gdzie ukraińscy uchodźcy i obywatele państw trzecich nadal przybywali lub szukali pomocy. W ramach reakcji RRP ponad 152 000 osób otrzymało pomoc w ramach interwencji wielosektorowych. Ustanowiono i wzmocniono kanały komunikacji i mechanizmy informacji zwrotnej.

Poza udzielaniem informacji na temat dostępnych praw i świadczeń partnerzy współpracowali w celu poprawy warunków przyjmowania i zapewnienia niedyskryminacyjnego traktowania, w tym w odniesieniu do obywateli państw trzecich. We współpracy z władzami lokalnymi opracowano i wzmocniono ścieżki skierowań, aby zapewnić uchodźcom dostęp do niezbędnych usług.

W ramach zaspokojenia podstawowych potrzeb ponad 51 000 osób otrzymało artykuły nieżywnościowe. Partnerzy RRP utworzyli i wspierali trzy bezpieczne przestrzenie Niebieskich Punktów, zapewniając ponad 67 839 dzieciom i ich rodzinom praktyczne wsparcie, w tym dostęp do tymczasowej ochrony i krajowych systemów ochrony. Partnerzy wzmocnili istniejące krajowe struktury ochrony poprzez budowanie potencjału i szkolenia dotyczące najlepszego interesu dzieci i podejścia skoncentrowanego na dziecku.

Wśród partnerów RRP, agencje ONZ we współpracy z IFRC wspierały rząd w zapewnieniu ponad 20 mln EUR w ramach powszechnego i ukierunkowanego wsparcia finansowego. Obejmowało to wsparcie od mają do września 2022 r. dla rządowego programu świadczeń na potrzeby materialne (uniwersalne wsparcie pieniężne) dla ponad 58 000 osób. Wsparcie pieniężne zapewniono poprzez sześciomiesięczne płatności dla około 500 osób opiekujących się osobami z niepełnosprawnościami lub szczególnymi potrzebami; jednorazową płatność na edukację i rozwój obejmującą 34 000 dzieci oraz jednorazową płatność w okresie zimowym dla 44 000 osób w trudnej sytuacji, aby zaspokoić potrzeby związane z zimą, takie jak zwiększone rachunki za energię i zakup odzieży zimowej. Działania w zakresie zabezpieczenia na zimę obejmowały również dystrybucję artykułów nieżywnościowych dla ponad 23 000 osób.

W ścisłej współpracy z Ministerstwem Edukacji, Nauki, Badań i Sportu, Narodowym Instytutem Edukacji i Młodzieży oraz gminami w całym kraju, partnerzy zapewnili systemowe podejście do włączenia ukraińskich dzieci do systemu edukacji. Ponadto partnerzy zapewnili działania w zakresie edukacji pozaformalnej. W sumie ponad 40 000 dzieci uchodźców otrzymało wsparcie w dostępie do edukacji formalnej lub nieformalnej, a około 23 000 skorzystało z rozdawanych materiałów edukacyjnych. Ponadto promowano budowanie potencjału dla wszystkich partnerów w ramach reakcji, w tym w zakresie ochrony dzieci i praw dziecka, PSEA, GBV, LGBTQIA+ i świadomości niepełnosprawności, co zaowocowało przeszkoleniem ponad 1700 pracowników rządu i partnerów.

Odpowiadając na potrzeby zdrowotne, partnerzy współpracowali z rządem nad zapewnieniem dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, w tym poprzez dostarczanie zapasów, szczepionek, leków i sprzętu, wspieranie karmienia niemowląt i małych dzieci oraz doradztwo, a także rozpowszechnianie wiadomości związanych z MHPSS i materiałów dotyczących zdrowia. Ponad 52 000 osób, w większości dzieci i kobiet, otrzymało świadczenia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, w tym podstawową opiekę pediatryczną, w nowo utworzonych klinikach. Udzielono również około 41 000 konsultacji w ramach MHPSS.

Luki i wyzwania

Kluczowe znaczenie ma nadal budowanie potencjału instytucjonalnego, w tym w zakresie reagowania na ochronę dzieci, zapobiegania, łagodzenia skutków i reagowania na przemoc ze względu na płeć, włączenia społecznego osób niepełnosprawnych, ochrony socjalnej, trwałości świadczenia usług, lokalnych służb oraz optymalizacji planowania średnio- i długoterminowego. Brak wiarygodnych, szczegółowych danych na temat liczby uchodźców z Ukrainy na terytorium Słowacji oraz miejsca ich pobytu, a także brak danych administracyjnych, stanowi poważne wyzwanie dla tworzenia polityki opartej na dowodach.

Pomimo sprzyjających warunków ochrony uchodźców w tym kraju nadal istnieją poważne wyzwania związane z zapewnieniem podstawowych usług. Obejmuje to dostęp do długoterminowego zakwaterowania, biorąc pod uwagę ograniczone możliwości zakwaterowania i brak systemu mieszkań socjalnych. Dostęp do rynku pracy pozostaje trudny, biorąc pod uwagę barierę językową, możliwości znalezienia godnej pracy, uznawanie umiejętności (w niektórych sektorach), a także brak opieki nad dziećmi, podobnie jak dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, zwłaszcza dla osób z podstawowymi poważnymi schorzeniami i osób potrzebujących wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego i psychospołecznego (MHPSS). Luki w działaniach pomocowych obejmują dostęp do kompleksowych usług zdrowotnych, w tym w zakresie chorób niezakaźnych, edukacji i innych możliwości uczenia się dla dorosłych, dostępnych mechanizmów ochrony socjalnej, zapewnienia specjalistycznych usług i włączenia społecznego dla osób, które doświadczyły GBV oraz osób LGBTIQA+.

Wśród kluczowych priorytetów na rok 2023 znajduje się większy dostęp do państwowych służb ochrony dzieci i ich zasięg, w tym w celu identyfikacji dzieci zagrożonych, w szczególności dzieci bez opieki i oddzielonych od rodziny. Ponadto kluczowym priorytetem pozostaje dostęp do edukacji, ponieważ dwie trzecie ukraińskich dzieci nie są obecnie zapisane do słowackiego systemu szkolnego. Szczególnie dotknięte są możliwości w zakresie edukacji i włączenia społecznego ze względu na brak miejsc w szkołach na obszarach o dużej koncentracji Ukraińców oraz niewielkie możliwości w zakresie nieformalnego uczenia się. Poważną barierą są ograniczone ścieżki uznawania kwalifikacji ukraińskich pracowników służby zdrowia, oświaty i innych.

Należy kontynuować wysiłki na rzecz zminimalizowania i wyeliminowania barier utrudniających integrację oraz aktywnie promować interakcje sprzyjające spójności społecznej. Większość uchodźców jest dobrze wykształcona, chętna do pracy i wnoszenia wkładu w życie społeczności przyjmujących, ale potrzebuje stałego wsparcia, aby zapewnić integrację społeczno-gospodarczą.

Finansowanie, w szczególności dla lokalnych służb, będzie nadal głównym problemem dla kontynuacji działań w 2023 r. Międzyagencyjny program naprawczy dla Słowacji był podstawowym źródłem finansowania dla wszystkich partnerów w tym kraju. Dodatkowe możliwości wsparcia i finansowania należy zbadać wspólnie i we współpracy z rządem, społecznością darczyńców i sektorem prywatnym.

PARTNERSTWO W DZIAŁANIU

Poza pomocą humanitarną przykłady lokalnych partnerów zaangażowanych w RRP pokazały, że przejście do długoterminowej ochrony i działań na rzecz rozwiązania problemu, jak również wysiłki na rzecz spójności społecznej, muszą być rozważane od samego początku sytuacji kryzysowej.
Jednym z obszarów zainteresowania Mareeny, krajowej organizacji pozarządowej, jest integracja społeczna. Poprzez ukierunkowane działania społeczne dla uchodźców z Ukrainy, takie jak kursy językowe i wydarzenia społeczno-kulturalne ta krajowa organizacja pozarządowa ma na celu zwiększenie świadomości różnorodności, dalsze promowanie integracji, w tym dostępu do rynku pracy, oraz zwiększenie spójności społecznej. Poprzez dotarcie do wolontariuszy wśród uchodźców Mareena poprawia również ochronę opartą na społeczności, mapowanie potrzeb i dostarczanie informacji.
Krajowa organizacja pozarządowa Equita jest orędownikiem ustanowienia usług podstawowej opieki zdrowotnej w stolicy Bratysławie we współpracy z regionalnymi władzami zdrowotnymi. Zatrudniając ukraińskich pracowników ochrony zdrowia, organizacja zapewnia dzieciom uchodźców i ich rodzinom szerokie spektrum profilaktycznych i leczniczych usług zdrowotnych, w tym szczepienia dzieci i MHPSS, a także promocję zdrowia i edukację.
IPčko, krajowa organizacja pozarządowa specjalizująca się w zdrowiu psychicznym i wsparciu społecznym, wspiera uchodźców w celu zaspokojenia w szczególności potrzeb kobiet i osób starszych dotkniętych wojną. Ponadto ta lokalna organizacja zapewnia regularny nadzór psychospołeczny nad pracownikami organizacji humanitarnych, wolontariuszami i tłumaczami w celu złagodzenia wtórnej traumy. Zespoły mobilne skoncentrowały swoje wysiłki na działaniach angażujących społeczność, aby zmobilizować zasoby w obrębie społeczności uchodźców w celu wzmocnienia odporności, spójności społecznej i włączenia społeczności przyjmującej do działań.

Zdjęcie: Tatiana, słowacka lekarka, bada dziecko w klinice dla uchodźców z Ukrainy w Bratysławie. @UNICEF/Stanislava Kazimirova

WYNIKI DZIAŁAŃ NA SŁOWACJI NA KONIEC ROKU (marzec–grudzień 2022 r.)

W ramach międzyagencyjnego Regionalnego Planu Działania na rzecz Uchodźców (RRP) do działań na Słowacji włączyło się 21 organizacji partnerskich, które zapewniały usługi w zakresie ochrony oraz wielosektorowej pomocy humanitarnej dla uchodźców z Ukrainy, obywateli państw trzecich potrzebujących bezpieczeństwa oraz innych osób w potrzebie. Aktualna liczba partnerów w ramach RRP ma jedynie charakter poglądowy i nie obejmuje absolutnie wszystkich partnerskich organizacji humanitarnych działających na Słowacji. Regionalny Plan Działań na rzecz Uchodźców na Słowacji stanowi uzupełnienie działań podejmowanych przez rząd i opiera się na wspólnych, skoordynowanych działaniach już prowadzonych w tym kraju, co obejmuje też wsparcie ze strony grup wolontariuszy oraz innych podmiotów lokalnych; Plan promuje też podejście ukierunkowane na obszary i potrzeby.

Liczby przedstawione poniżej są niewyczerpującą listą wyników działań partnerów w ramach RRP w kontekście regionalnych wskaźników dotyczących Planu.

200k
docelowa liczba osób

76%
osób, którym udzielono pomocy

152k*
liczba osób, którym udzielono pomocy

$87.5M
środki wnioskowane

91%
sfinansowano

$79.6M
środki otrzymane

21
Liczba partnerów w ramach RRP

8
liczba partnerów, którzy przekazują raporty

Partnerzy, którzy przekazują raporty: IOM, Mareena, HRL, People in Need, SHC, UNHCR, UNICEF i WHO

Obszar		Partnerzy, którzy przekazują raporty	Liczba osób, którym udzielono pomocy	% osób, którym udzielono pomocy	Docelowa liczba osób
Ochrona prawna	Osoby fizyczne, którym udzielono wsparcia w zakresie dostępu do ochrony prawnej	7	81.0k	41%	200.0k
	Dzieci objęte usługami w zakresie ochrony prawnej dzieci		17.0k	100%	10.0k
	Uczestnicy przeszkoleni w zakresie ochrony prawnej dzieci oraz praw dziecka		0.6k	59%	1.0k
	Osoby fizyczne, którym przekazano informacje na temat dostępnych usług związanych z przemocą motywowaną płcią		6.0k	100%	5.0k
	Uczestnicy przeszkoleni z zapobiegania przemocy motywowanej płcią, reagowania na nią i łagodzenia ryzyka		0.5k	98%	0.5k
Podstawowe potrzeby	Osoby fizyczne, które otrzymały pomoc niepieniężną w zakresie podstawowych potrzeb	6	51.0k	78%	65.0k
Środki pieniężne	Osoby fizyczne, które otrzymały wsparcie pieniężne	6	58.0k	73%	80.0k
Ochrona zdrowia	Zapewnione konsultacje w zakresie MHPSS	7	41.0k	98%	42.0k
Edukacja	Dzieci korzystające z krajowego systemu edukacyjnego	6	14.0k	47%	30.0k

*Dla uniknięcia ewentualnego wielokrotnego liczenia tych samych osób liczba osób, którym udzielono pomocy, jest wartością szacunkową opartą na najwyższej liczbie osób w ramach każdego z działań/obszarów lub regionów.